

ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ

ਦਿਨ 7: ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੀਤਾ (2:1-3)

ਸੋ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵੱਸੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਏਸ ਲਈ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜੋ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਤਪਤ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।

1:31 ਤੋਂ 2:1-3 ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 2:3 ਤੱਕ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੰਡ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ ਛੇਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 1. NASB ਅਨੁਵਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵੱਸੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਪਰ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵੱਸੋਂ,” ਦੀ ਬਜਾਏ NIV ਵਿੱਚ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ” ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਵਾਦ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਵੱਸੋਂ” ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ “ਅਕਾਸ਼” ਵਿਚ ਸੂਰਜ, ਚੰਨ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਅਤੇ “ਧਰਤੀ” ਉੱਤਲੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਚੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ “ਵੱਸੋਂ” (כָּסָפִים, *ਤਸੇਬਾਮ*) ਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੈਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਖੜੀ ਹੋਵੇ (21:22; ਨਿਆਈਆਂ 4:2) ਜਾਂ “ਸਵਰਗੀ ਸੈਨਾ,” ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਵਰਗੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ (1 ਰਾਜਿਆਂ 22:19)। ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਲੜਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਵਰਗ ਦੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵਰਗਦੂਤ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ

ਨਾਲ ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ “ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੈਨਾਪਤੀ” (נְסִיחָא דְּפָּרָשׁ, *ਟੀਸੀਬਾ ਯਾਹਵੇ*; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 5:14) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ ਸੀ।

“ਸੈਨਾ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਰਗੀ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਿਕਟ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 4:19; 17:3; 2 ਰਾਜਿਆਂ 17:16; 21:3)। ਭਾਵੇਂ 2:1 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਵਰਗ ਦੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇਵਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭੈਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 2. ਲਿਖਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਟੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ 1 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਇਨਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ “ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ” ਕਿਹਾ। ਛੇ ਦਿਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ “ਹੋਰ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪ੍ਰਜਨਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸਥਾਈ ਸਰਿਸ਼ਟੀ” ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਇਨਾਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਜਿੱਥੇ 2:2 ਆਇਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ,” NIV ਕਿਰਿਆ נִסְּ (ਕਲਲ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਣ ਭੂਤ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ: “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।” ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2:1 ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸੰਪੂਰਣ (ਸਮਾਪਤ) ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ, ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਆਪਣੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ RSV ਅਤੇ NRSV ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: “ਅਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ [ਆਪਣਾ] ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।” ਤੌਰੇਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (17:22; 49:33; ਕੂਚ 40:33), ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਣ ਭੂਤ ਕਾਲ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।²

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਬਦ “ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ” ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਛੇਆਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ “ਕੰਮ” ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੱਕ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ “ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ” ਜਾਂ “ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।” ਇਬਰਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 2:2, 3 ਵਿਚ “ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ נִסְּ (ਸ਼ਬਥ) ਤੋਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂਵ ਰੂਪ

ἡμέρας) (ਸਾਬਤ), ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬਾਈਬਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰਨ “ਸਬਤ” ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਲੇਖਕ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਅਪਣੀਆਂ ਮੇਹਨਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸਰਾਮ ਕਰਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਵਿਸਰਾਮ ਉਹ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਕਿਉਂ ਜੇ ਛੇਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ, ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਵਿਸਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਏਸ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਠਹਿਰਾਇਆ” (ਕੁਚ 20:11)।

ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਦਿਨ ਤੋਂ “ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ” ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਬਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੰਦਰਵੇਂ ਦਿਨ ਨੂੰ - ਪੂਰਣਮਾਸੀ - ਸਬ/ਪੱਟੂ ਦਾ ਦਿਨ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ “ਚੰਗੇ ਸ਼ਗਨ” ਦਾ ਦਿਨ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਡੀਅਨ ਸਬ/ਪੱਟੂ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀ ਸਬਤ, ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਖੋਜਣਾ ਅਸਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲਾ ਸੱਤਵੇਂ ਜਾਂ ਚੌਦਵੇਂ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਦਿਨ (ਪੰਦਰਵੇਂ) ਦਿਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਬਾਬਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ, ਚੌਦਵੇਂ, ਉੱਨੀਵੇਂ, ਇੱਕੀਵੇਂ ਅਤੇ ਅਠਾਈਵੇਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ “ਬੁਰੇ ਦਿਨ” ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਸਬਤ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।³

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹਫਤੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਦਰਮੀ ਮਹੀਨੇ 29½ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਸੋਪੋਟਾਮਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਬਤ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 3. ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਏਸ ਲਈ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ “ਚੰਗਾ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ (1:31), ਪਰ ਸਿਰਫ ਸਬਤ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ “ਪਵਿੱਤਰ ਠਹਿਰਾਇਆ” (“ਇਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ”; NIV)। ਸ਼ਬਦ *קָדַשׁ* (ਕਦਾਸ਼) ਜਿਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇੱਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੁੱਧ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਜਾਂ ਅਪਵਿੱਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।⁴

ਸਬਤ ਨੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਈ। ਇਹ ਇਸਰਾਏਲ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਆਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਰਾਮ ਕਰਨ, ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ (ਸਰਿਸ਼ਟੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ

ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਤਰਪੁਣੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਕੂਚ 4:22, 23)। ਮੂਸਾ ਨੇ ਸਬਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਈਸ਼ੁਰੀ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ (ਕੂਚ 20:8-11), ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੂਚ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ਇਹ ਸੀ:

ਯਾਦ ਰੱਖ ਕਿ ਤੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮ ਸੈਂ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਤੇਰੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਂਹ ਲੰਮੀ ਕਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਏਸ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਤੇਰਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੈਨੂੰ ਸਬਤ ਦੇ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 5:15)।

“ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ . . .” (2:4)

“ਇਹ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਦਾਇਸ਼ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੈ ਜਦ ਓਹ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਜਿਸ ਦਿਨ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ।

ਆਇਤ 4. ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਦਸਾਂ ਭਾਗਾਂ אִתְּיָמִים (ਟੇਲੇਡੇਥ) ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ: **ਇਹ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਦਾਇਸ਼ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੈ ਜਦ ਓਹ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ।** ਟੇਲੇਡੇਥ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਲੇਖਾ,” “ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ” ਜਾਂ “ਇਤਹਾਸ” ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿਚ, ਟੇਲੇਡੇਥ 1:1-2:3 ਵਿਚ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਪੇਜ 4-5)।

ਲਿਖਤ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਉਤਪਤ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ 2:4-25 ਵਿਚ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ (ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ) ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, **ਜਿਸ ਦਿਨ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ।** ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਸ ਨੇ ਚਿੰਤ੍ਰਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ (ਸਰਿਸ਼ਟੀ) ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ (1:1-2:3) ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਨ (2:4-25)।⁵

ਨਾ ਸਿਰਲੇਖ “ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ” (אֱלֹהֵינוּ יְהוָה, *ਯਹੋਵਾਹ ਈਲੋਹੀਮ*) ਨਾ ਹੀ ਸਰਲ ਸਿਰਲੇਖ “ਪਰਮੇਸੁਰ” (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1:1-2:3 ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ 2:4-25 ਵਿਚਲੇ ਕਥਨ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਸਰੋਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ *ਈਲੋਹੀਮ* ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪਰ *ਯਹੋਵਾਹ* ਉਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਮ ਹੈ, ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਲੱਖਣ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2:4 ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਸ ਗੂੜ੍ਹ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ

ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਈਸੂਚੀ ਨਾਮ - *ਯਹੋਵਾਹ ਈਲੋਹੀਮ* ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਜੋ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਸਰਿਸ਼ਟੀਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਵਿਚਾਰ ਕ੍ਰਿਸਤ 9:30 ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਉਨ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਡਰ” (*ਯਹੋਵਾਹ ਈਲੋਹੀਮ*) ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ “ਯਹੋਵਾਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਈਸ਼ਵਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।”⁶

ਇੱਥੇ “ਜਿਸ ਦਿਨ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕਥਨ “ਦਿਨ” (דִּינָ, *ਯੋਮ*) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ 1:1-2:3 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਉੱਤਰ ਹੈ, ਨਹੀਂ।

ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ *ਯੋਮ* ਦੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।⁷ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਕ (“ਪਹਿਲਾ,” “ਦੂਜਾ,” “ਤੀਜਾ,” ਆਦਿ) ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ 24-ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ (1:5, 8, 13, 19, 23, 31)। ਪੂਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਨਾਲ *ਯੋਮ* ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਇਸ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ “ਸੋ ਸੰਝ ਤੇ ਸਵੇਰ” ਇਹ ਕਥਨ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਬਰਾਨੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਸਲੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅਰਾਮ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੀ, ਛੇ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਅਰਾਮ ਕਰਨਾ (ਕ੍ਰਿਸਤ 20:8-11)।

ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ *ਯੋਮ* ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਥ ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨੇਰੇ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ (1:5, 14, 16, 18)। ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ, ਸਾਲ ਦੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ, *ਯੋਮ* ਗਿਣਤੀ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (1:5, 8, 13, 19, 23, 31)।

ਉਤਪਤ 2:4 ਵਿਚ, *ਯੋਮ* ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿਚ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਕਾਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ דִּינָ⁸ (*ਬੀਓਮ*) ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ NASB ਅਨੁਵਾਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਦਿਨ ਵਿਚ” (ਵੇਖੋ 2:17; 3:5; 5:1, 2) ਕਰਦਾ ਹੈ। *ਯੋਮ* ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ NIV ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: “ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ” (ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ ਕਿ 2:4 ਦੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਥਨ ਵਿਚ *ਯੋਮ* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਸਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਾਖਲਾ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ (1:1-

13) ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।⁸ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕੁਲਰਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ, ਯੇਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਦਿਆਂ ਸੈਕੁਲਰਿਜ਼ਮ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਪਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਯਤਨ ਹੈ।

ਹੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ ਖੁਦ ਬੋਲਣ ਦਿਓ।” ਸ਼ਬਦ ਯੇਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 2:4 ਵਿਚ, ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਛੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਸਮਝ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਘੁਸ ਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ, ਅਕਾਸ਼, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਤਫ਼ਾਕੀਆ ਮਿਲਾਪਾਂ, ਉਤਪਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਅਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਵਿਕਾਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਇਸ ਅਨੇਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, “ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਭਈ ਜਗਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨਾਲ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸੇ ਡਿੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੈ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:3; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਅਤੇ ਆਦਮੀ (2:5-7)

ਖੇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੂਟਾ ਅਜੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਾ ਖੇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਗ ਪੱਤ ਅਜੇ ਉਪਜਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਵਰਾਹਿਆ ਸੀ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੀ। 6ਪਰ ਯੁੰਦ ਧਰਤੀਓਂ ਉੱਠਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦੀ ਸੀ। ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਰਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਣ ਦਾ ਸਾਹ ਫੂਕਿਆ ਸੋ ਆਦਮੀ ਜੀਉਂਦੀ ਜਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 5. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਥਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ (ਉਲਟ) ਕਥਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਪੌਦਾ ਜਾਂ ਬਨਸਪਤੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਤਪਤ ਦਾ ਲੇਖਕ ਤੀਸਰੇ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਪਿੱਛੇ

ਮੁਕਿਆ 1:11, 12 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਛੇਵੇਂ ਦਿਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ (1:26-28)। ਫਿਰ 1:29 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਫਲਦਾਰ ਰੁੱਖ ਉਸ ਦੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਕ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਨਸਪਤੀ ਨੇ ਵਧ ਕੇ ਭੋਜਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 5 ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਿੱਛੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ “ਧਰਤੀ ਬੇਡੋਲ ਅਤੇ ਸੁੰਝੀ ਸੀ”⁹ (ਜਾਂ “ਸੁਨਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਨ”¹⁰; 1:2)। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਤਾਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ **ਖੇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੂਟਾ ਅਜੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਾ ਖੇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਗ ਪੱਤ ਅਜੇ ਉਪਜਿਆ ਸੀ।**

ਇੱਥੇ ਦੇ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਖੇਤ ਦਾ ਕੋਈ “ਬੂਟਾ” (גִּבְעוֹת, ਸੀਆਚ) ਸੀ, ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਪਤ 21:15, ਸੀਆਚ ਉਸ ਝਾੜੀ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਜਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸਮਾਏਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭੁੱਖਾ ਅਤੇ ਪਿਆਸਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇੱਕ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇਹ ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੱਯੂਬ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਮੂਰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ (ਸੀਆਚ) ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਖੁੜ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਅਤੇ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਦੇ ਲਈ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੰਡਿਆਂ ਹੇਠ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਅੱਯੂਬ 30:4, 7)।

ਦੂਸਰੇ ਪੌਦੇ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਬਦ “ਸਾਗ ਪਤ” גִּבְעוֹת (ਈਸੇਬ) ਹੈ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਅਕਸਰ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ “ਜੜੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ” ਦੇ ਲਈ ਈਸੇਬ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (2:5; KJV; NRSV); ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਆਵਲ, ਜੜੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਅਤੇ ਘਾਹ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰ ਚਰਦੇ ਹਨ।¹¹ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੌਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ: **ਕਿਉਂਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਵਰਹਾਇਆ ਸੀ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੀ।** ਪਹਿਲਾ ਕਥਨ, ਜੋ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੱਖਣੀ ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।¹²

ਆਇਤ 6. ਮੀਂਹ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਆਇਤ 6 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ **ਧੁੰਦ (78, ਏਡ) ਧਰਤੀਓਂ ਉੱਠਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦੀ ਸੀ।** ਉਤਪਤ 2:6 ਅਤੇ ਅੱਯੂਬ 36:27 ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ NASB ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ “ਧੁੰਦ” ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਹਾਸ਼ਿਆ ਨੇਟਾਂ ਵਿਚ, ਸੰਭਵ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, “ਪ੍ਰਵਾਹ” ਅਤੇ “ਹੜ੍ਹ” ਹਨ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਏਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਅਕਾਡੀਅਨ ਸ਼ਬਦ ਏਡੁ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਫਰਾਤ ਨਦੀ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬਾਬੁਲ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਵਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ;¹³ ਇਸ ਲਈ, NIV ਵਿਚ “ਨਾਲੇ” ਸ਼ਬਦ ਹੈ (ਵੇਖੋ NRSV)। ਜਿਨ੍ਹਾਂ “ਹੜ੍ਹਾਂ” ਅਤੇ “ਨਦੀਆਂ” ਨੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਸਿੰਜਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਤਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਜਿਵੇਂ ਹਿੱਦਕਲ ਅਤੇ ਫਰਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ ਸਰੋਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਝਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫੁੱਟ ਕੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਨਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 7. ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਹੋਏ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ **ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਰਚਿਆ** ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ **ਮਨੁੱਖ** ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ “ਰਚਿਆ” (רָצָה, ਯਾਤਸਾਰ) ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਰਤਨ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਘੜਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 18:1-6)। ਇਹ ਘੁਮਿਆਰ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਰੱਬੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀਕਰਤਾ; ਅਤੇ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਚੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ (ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ)।¹⁴ ਇਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਰੱਬੀ ਘੁਮਿਆਰ, ਨਿਪੁਣਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਣਾਏ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਵਰੂਪ 'ਤੇ ਹੋਵੇ।

ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ “ਮਨੁੱਖ” (אָדָם, ਐਡਮ) ਨੂੰ “ਜ਼ਮੀਨ” (אֲדָמָה, ਐਡਮਾ) ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਰਚਿਆ। ਸ਼ਬਦ-ਅੰਦਾਜ਼ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ, ਸ਼ਬਦ “ਮਿੱਟੀ” (אֲדָמָה, ਏਪਰ) “ਜ਼ਮੀਨ” ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਅਧਿਆਇ 3 ਵਿਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ 3:17 ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਪਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ; ਬਲਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ “ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ” ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਚਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, “ਤੂੰ ਮਿੱਟੀ ਹੈਂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਮੁੜ ਜਾਵੇਂਗਾ” (3:19)।

ਜਦੋਂ 2:7 ਆਇਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ **ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਣ ਦਾ ਸਾਹ ਫੂਕਿਆ**, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਰਸਾਇਣਾਂ, ਗੁੰਥੀਆਂ, ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਹ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰੱਬੀ ਸਾਹ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ “ਨਾਸਾਂ” ਵਿਚ “ਫੂਕਿਆ ਗਿਆ” ਉਸ ਨੂੰ “ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ [אֵשׁ חַי, ਨੇਸ਼ਾਮਾਹ]” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਅਸੀਰੀ ਵਿਚ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:1-10)। ਜਦਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਬੀ ਨੇ ਸਾਹ (אֵשׁ, ਰੁਆਹ) ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ

ਉਸ ਨੇ ਉਤਪਤ 2:7 (ਨੇਸ਼ਾਮਾਹ) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਪਰੰਤੂ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਦਿੰਦਾ ਹੈ” (ਅੱਯੂਬ 32:8; ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 7:22; ਅੱਯੂਬ 27:3; 33:4; 34:14; ਯਸਾਯਾਹ 57:16)।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸੀਰੀ ਵਿਚ ਆਸ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਹੇ ਸੁੱਕੀ ਹੱਡੀਓ, ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣੋ!” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:4)। ਫਿਰ, ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, “ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਾ [ਰੂਅਚ] ਪਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਹੋ ਜਾਓਗੀਆਂ” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:5)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਨਬੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਆਤਮਾ [ਰੂਅਚ] ਲਈ ਅਗੰਮ [ਰੂਅਚ] ਵਾਹ . . . ਤੂੰ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਖ, ‘ਫਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਹੇ ਆਤਮਾ [ਰੂਅਚ], ਤੁਸੀਂ ਚੁਫੇਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਓ ਅਤੇ ਵੱਢਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ [ਰੂਅਚ] ਪਾਓ ਕਿ ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ’” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:9)। ਜਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੇ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਭਵਿੱਖਵਾਈ ਕੀਤੀ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਹ ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਪਰਨੇ ਖਲੇ ਗਈਆਂ . . .” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:10)।

ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ, ਬਾਬਲ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਇੱਕ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨਿਰਜੀਵ ਹੱਡੀਆਂ ਸਨ। ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਸ ਦਾ ਵਚਨ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਆਤਮਿਕ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਆਤਮਾ (ਰੂਅਚ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:1-10 ਅਤੇ ਉਤਪਤ 2:7 ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਅਚ ਉੱਪਰਲੇ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਸਾਹ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ ‘ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਆਤਮਾ” ਜਾਂ “ਹਵਾ” ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਉੱਠਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਤਮਾ (ਸਾਹ) ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲੇ ਗਏ ਵਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਆਤਮਾ [ਰੂਅਚ, ਸਾਹ]। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਪਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਭੂਮੀ ਉੱਤੇ ਵਸਾਵਾਂਗਾ, ਤਦ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:14; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਉਤਪਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। 1:1-3 ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਆਤਮਾ (ਰੂਅਚ, “ਸਾਹ” ਜਾਂ “ਹਵਾ”) ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਡੂੰਘੇ (ਪਾਣੀਆਂ) ਦੇ ਉੱਤੇ ਸੇਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਬੋਲਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਾਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਜਾਨ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਰ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਖਿਰਕਾਰ, ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੇ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ ਅਰ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਬਣਾਈਏ” (1:26)। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ 2:7 ਦੇ ਨਾਲ

ਜੋੜੀਏ, ਤਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ (1:26) ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਸਾਹ (ਨੇਸ਼ਾਮਾਹ) ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿਚ ਫੁਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇ।

“ਸਾਹ ਫੁਕਣ” ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ “ਇੱਕ ਚੁੰਮੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਚੋਹਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਹਰਾ ਜੋੜਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ; ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”¹⁵ ਯਿਸੂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਰਸੂਲਾਂ ‘ਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ 20:22 ਆਇਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਫੁਕ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ‘ਤੁਸੀਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਲਓ।’” ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਾਹ (ਆਤਮਾ) ਨੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ (ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ) - ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

2:7 ਵਿਚਲੀ ਆਇਤ ਨੂੰ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ **ਆਦਮੀ ਜੀਉਂਦੀ ਜਾਨ ਹੋ ਗਿਆ** (תָּוִי חַיִּים, ਨੇਪੇਸ਼ ਚੇਆਹ), ਅਕਸਰ ਇਸ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ “ਮਨੁੱਖ ਜੀਉਂਦੀ ਆਤਮਾ ਬਣ ਗਿਆ” (KJV) ਗਲਤ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਥਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੇਪੇਸ਼ ਚੇਆਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ 1:20, 21 ਦੇ ਵਿਚ ਮੱਛੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਾਂ; 1:24 ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ; ਅਤੇ 1:30 ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਅਮਰ “ਆਤਮਾ” ਹੈ।¹⁶ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੂਰਣ ਪਰਕਾਸ਼ਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ “ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਬਨਾਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ” (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:10)। ਉਸ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨਾ ਡਰੋ ਜਿਹੜੇ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੂਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸੱਕਦੇ” (ਮੱਤੀ 10:28)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਤਪਤ 2:7 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਆਤਮਾ ਦੀ ਅਮਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੁਸ਼ਤਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਦੋਵੇਂ “ਜੀਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ” ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਇਕਮਾਤਰ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਹਮੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਗੂੜ੍ਹਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (1:26, 27)।

ਬਾਗ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ (2:8-17)

ਅਧਿਆਇ 2 ਵਿਚ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਜਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬਿਰਛਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ (2:8, 9)

^੧ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇੱਕ ਬਾਗ ਅਦਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਸ

ਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਰਚਿਆ ਸੀ ਰੱਖਿਆ। ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹਰ ਬਿਰਛ ਜਿਹੜਾ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰ ਸੀ ਅਰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੀਵਣ ਦਾ ਬਿਰਛ ਤੇ ਭਲੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦਾ ਬਿਰਛ ਵੀ ਉਗਾਇਆ।

ਆਇਤ 8. ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2:7 ਆਇਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਾਗਪਤ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ, ਪਰ 2:8, 9 ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਰਚੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਖਾਸ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਾਰੀ ਘਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਘੜਿਆ (2:7), ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇੱਕ ਬਾਗਵਾਨ (ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਣ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬਾਗ ਅਦਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

“ਬਾਗ” ਦੇ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*גן, ਗਾਨ*) ਉਸ ਜ਼ਮੀਨੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਲਈ ਘੋਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾੜ ਜਾਂ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਫੁੱਲ, ਫਲ, ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।¹⁷ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਗ ਨੂੰ ਉਗਾਇਆ “ਪੂਰਬ [NIV; NRSV; ‘ਵਿਚ’] ਵੱਲ ਲਾਇਆ” ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸੀ। ਸ਼ਬਦ “ਅਦਨ ਵਿੱਚ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਬਾਗ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ “ਅਦਨ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮਹਾਨ ਮੇਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਸੀ।

ਆਰੰਭਿਕ ਨਿਕਟ ਪੂਰਬੀ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਅਦਨ,” *אֲדָן* (ਏਡੇਨ) ਦੇ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਇੱਕ ਸੁਮੇਰੀਅਨ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ “ਮੈਦਾਨ” ਜਾਂ “ਸਪਾਟ ਮੈਦਾਨ” ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਹਾਲ ਦੇ ਆਂਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਸੇਮੇਟਿਕ ਸਟੇਮ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੂਖ ਸਮੱਗਰੀ, ਭਰਪੂਰੀ, ਅਨੰਦ, ਹਰੇ-ਭਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।¹⁸ ਐਲ ਐਕਸ ਐਕਸ (LXX) ਦੇ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮੂਲ *אֲדָן* (ਅਦਾਨ) ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਅਨੰਦ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ।” ਉਹ ਅਦਨ ਨੂੰ ਇੱਕ “ਅਨੰਦ ਦਾ ਬਾਗ” ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀ ਦੇ “ਬਾਗ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸਮਾਨਾਰਥ ਸ਼ਬਦ *παράδεισος* (ਪੈਰਾਡਾਈਸੋਸ) ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਮੂਲ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਵਰਗੀ ਫਿਰਦੌਸ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ (ਲੂਕਾ 23:43; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:4; ਪਰਕਾਸ਼ 2:7)।¹⁹

ਆਇਤ 9. ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਿਰਛ [ਬਿਰਛਾਂ] ਨੂੰ ਉਗਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਆਦਾਤਰ

ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰ ਅਰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਦੇ ਬਿਰਛਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ [“ਮੱਧ”; NIV] ਸਨ ਜੀਵਣ ਦਾ ਬਿਰਛ ਤੇ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦਾ ਬਿਰਛ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਬਿਰਛ ਦਾ ਉਲੇਖ 3:3 ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਗ ਦੇ “ਵਿਚਕਾਰ” ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਬਿਰਛ ਦੀ ਪਛਾਣ “ਜੀਵਣ ਦੇ ਬਿਰਛ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਭਾਵ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਤਪਤ 2:9 ਅਤੇ 3:22, 24 ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਬਿਰਛ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਤੋੜ ਸਕਦੇ ਸਨ (3:22), ਪਰ ਇਹ ਕਦੀ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸਰਿਸਟੀਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਹੋਏ ਅਨੰਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਨਾ ਮਾਣ ਸਕੇ (3:24)।

ਸ਼ਬਦ “ਜੀਉਣ ਦਾ ਬਿਰਛ” ਕਹਾਉਤਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 3:18; 11:30; 13:12; 15:4); ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਬੁੱਧੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ, ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਆਸ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਨਾਲ ਚੰਗਾਈ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, “ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ” ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚਲੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚੇ “ਗਿਆਨ” ਵਿਚ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਡਰ” ਨੂੰ ਪਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 3:18; 9:10)। “ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ” (ਬੁੱਧ) ਦਾ ਫਲ ਇੱਕ “ਧਰਮਿਕ” ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 11:30) ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਖੁਸ਼ ਕਰਦੇ, ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ “ਆਸਾਂ” ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸੀਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਕਹਾਉਤਾਂ 13:12; 15:4)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, “ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ” ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਨੂੰ (ਅਦਨ ਦੀ ਹੋਂਦ) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਵਰਗ (ਫਿਰਦੌਸ) ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਛੁਡਾਏ ਹੋਏਆਂ ਨੂੰ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਦੇ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ (ਪਰਕਾਸ਼ 2:7; 22:2, 14, 19)।

ਦੂਸਰੇ ਬਿਰਛ ਦੀ ਪਛਾਣ “ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦਾ ਬਿਰਛ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਰਛ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

1. ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜੇੜੇ ਨੇ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਲਿੰਗਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾ ਮਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਫਲ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਲਿਆ ਭਈ ਅਸੀਂ ਨੰਗੇ ਹਾਂ” (3:7)। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਨੰਗੇ ਸਨ ਪਰ ਸੰਗਏ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਲੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਿਨਸੀ ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।²⁰

ਜਦਕਿ, ਕੁਝ ਕਾਰਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਦਾ ਨਵਾਂ ਗਿਆਨ ਜਿਨਸੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਆਦਮ ਦੇ ਪਾਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵੇਖੋ, ਆਦਮੀ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ” (3:22; ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਾਰ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਰੱਬੀ ਦੇਵਤੇ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ

ਸਨ, ਅਤੇ ਭੇਗ ਵਿਲਾਸੀ ਪੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਗਤ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਤਾਂ ਵੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਦੀ ਤਨਾਅਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ” ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਾਂਗ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।²¹ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਬਾਹਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਨਾਦਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ, ਜੇਕਰ ਵਾਕ “ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ” ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਸੀ ਮਨ੍ਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ? ਪਾਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਫਲੇ ਅਰ ਵਧੋ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿਓ” (1:28)। ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ “ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇਗਾ” (2:24)। ਇਹ ਸਭ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਫਲ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।²² ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

2. ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਕ “ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਸੀਮ ਗਿਆਨ, ਸੱਚਾ ਸਰਵਗਿਆਨ (ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਗਿਆਨ) ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਪ ਦੀ ਪਰਖ, “ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਾਂਗੂ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਓਗੇ” (3:5), ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਅਬਸ਼ਾਲੋਮ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਊਦ ਦੇ ਨਿਰਾਦਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਯੋਆਬ ਨੇ ਤਕੋਆਹ ਦੀ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਅਮਨੋਨ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਊਦ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ “ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਸਿਆਣਨ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੂਤ ਵਰਗਾ ਹੈ”; ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਜੇ ਕੁਝ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦੇ ਜਾਣਨ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੂਤ ਦੀ ਬੁੱਧ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁੱਧਵਾਨ ਹੈ” (2 ਸਮੂਏਲ 14:17, 20)।

ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿ ਤਕੋਆਹ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਊਦ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤਲੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ, ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਬਾਰੇ, ਸੱਪ ਬਾਰੇ, ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਪੌਲੂਸ ਰਸੂਲ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ-ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਕੁਝ ਕੁਝ” ਜਾਣਦਾ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:9), ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ!

3. ਤੀਸਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਭਲੇ ਤੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ” ਨੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੀ

ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਜਾੜ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੜਣਗੇ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ “ਪੁੱਤ੍ਰ,” ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਨਹੀਂ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 1:39), ਇੱਕ ਦਿਨ ਚੰਗੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਹੀ ਕਥਨ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਰਜ਼ਿਲਈ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਾਊਦ ਨੇ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ “ਨਹੀਂ” ਸੀ: “ਭਲਾ, ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਸਿਆਣ ਸੱਕਦਾ ਹਾਂ [‘ਮਾੜਾ’; KJV]?” (2 ਸਮੂਏਲ 19:35)। ਅੱਸੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗੀ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਵਿਗੜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸੱਦਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਦਿੱਤਾ।²³

ਪਰ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬਰਜ਼ਿਲਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਉਹ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡਿਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ, ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁੱਢੇ ਕਿ ਭਲੇ ਤੇ ਬੁਰੇ ਦੇ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਖਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਉਹ ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਧਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣਗੇ; ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ।

ਭਲੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਯਤਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਪ ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: “. . . ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਓਗੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਾਂਙੂ ਭਲੇ ਤੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਓਗੇ” (3:5)। ਸੱਪ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਤੱਤ ਸੀ। ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵੇਖੋ ਆਦਮੀ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ” (3:22)। ਪਰਤਾਵੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਪਾਪ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ “ਸਮਾਨ” ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੁੱਧਵਾਨ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਭੈ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ, ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਤੁੱਛ ਜਾਣਦੇ ਹਨ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 1:7)। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਜੀਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਕਮਾਤਰ ਯੋਗ ਦਸ਼ਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ।”²⁴

ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 28:1-19 ਉਤਪਤ ਦੇ ਵਿਚਤਾਂਤ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ

ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਨਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸੂਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਾਗ (ਅਦਨ) ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਘਮੰਡ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਾਨੀਏਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਸੀ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 28:1-6, 12-17)। ਇਸ ਸੂਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਘਮੰਡ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਬੁੱਧੀ (ਗਿਆਨ) ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੈਤਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਪਰਗਟ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸੁਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਬੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਪਰਤਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰ ਨਦੀਆਂ (2:10-14)

¹⁰ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਉਸ ਬਾਗ ਨੂੰ ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਅਦਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਰ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ¹¹ਇੱਕ ਦਾ ਨਾਉਂ ਪੀਸੋਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਹਵੀਲਾਰ ਦੇਸ ਨੂੰ ਘੇਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੋਨਾ ਹੈ। ¹²ਅਰ ਉਸ ਦੇਸ ਦਾ ਸੋਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਰ ਉੱਥੇ ਮੋਤੀ ਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨੀ ਪੱਥਰ ਵੀ ਹਨ। ¹³ਦੂਜੀ ਨਦੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਗੀਹੋਨ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਕੂਸ ਦੇਸ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਹੈ। ¹⁴ਤੀਜੀ ਨਦੀ ਦੀ ਨਾਉਂ ਹਿੰਦਕਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅੱਸੂਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਫਰਾਤ ਹੈ।

ਆਇਤ 10. ਬਾਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਜਿਆ ਗਿਆ ਜੇ ਅਦਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਵੱਡਾ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਅਦਨ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 2:8)। ਉਹ ਦਰਿਆ ਬਾਗ ਨੂੰ ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਅਦਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਰ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਦਰਿਆ” (נָחַל, *ਨੇਚਲਿਮ*) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੜ੍ਹ ਸ਼ਬਦ נָחַל (ਨੇਚਲ) ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਹੈ “ਸਿਰਾ”²⁵ ਪਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। NIV ਅਨੁਵਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਰਿਆ ਜੋ “ਅਦਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ” “ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ” ਦੇ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ,” ਪਰ NRSV ਅਤੇ NJPSV ਦੋਵੇਂ ਅਨੁਵਾਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਨ ਦਾ ਦਰਿਆ “ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ” (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਆਇਤ 10 ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ,²⁶ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਇੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਦਨਾਨ ਯੂਟੋਪਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਵਰਣਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਦਾ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਜੋ ਲੇਖਕ ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਅਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ “ਹਿੰਦਕਲ” ਅਤੇ “ਫਰਾਤ” ਨਦੀਆਂ ਵੱਗਦੀਆਂ ਸਨ (2:14)।

ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਲਈ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ *ਰੋਸ਼ਹਿਮ* ਦਾ ਅਰਥ “ਦਰਿਆ” ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਗ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਹਾੜਾਂ (ਇਤਹਾਸਕ ਅਰਮੇਨੀਆ) ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਹਿੰਦਕਲ ਅਤੇ ਫਰਾਤ ਨਦੀਆਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।²⁷ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ “ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ” ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਗ ਪੱਛਮੀ ਇਰਾਕ ਜਾਂ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ (ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਤਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ)। ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਨੂੰ ਖਾੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ (ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ) ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਬੂਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤਾਂ 11, 12. ਬਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੀਸੇਨ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਹਵੀਲਾਹ ਦੇਸ ਨੂੰ ਘੇਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੈਨਾ ਹੈ [ਸੀ]। ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਪੀਸੇਨ” ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਇਬਰਾਨੀ ਮੂਲ ਤੋਂ ਅਨਿਸ਼ਚਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿੰਧ ਜਾਂ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹਿੰਦਕਲ ਅਤੇ ਫਰਾਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਵਗਣ ਵਾਲੀ ਕਰੁਨ ਨਦੀ ਫਰਾਤ ਨਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਰਬ ਵਿਚਲੀ ਇੱਕ ਨਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਹਵੀਲਾਹ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੈਨੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ, ਹਵੀਲਾਹ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਫ਼ਰੀਕਾ (10:6, 7) ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਏ ਸਨ (10:29; ਵੇਖੋ 25:18)।

ਕਿਉਂਕਿ ਹਵੀਲਾਹ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੈਨੇ, ਮੋਤੀ, ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨੀ ਪੱਥਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਮਦੀਨਾ ਦੇ ਕੋਲ ਸਥਿਤ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਖਾਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮਹਦ ਅਹਾ-ਦਾਹਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਸੈਨੇ ਦਾ ਪੰਝੂੜਾ” ਹੈ; ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਖੋਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਸੇਨ ਨਦੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਅਰਬ ਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰੇਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਸੈਟਾਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੂਫਾਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ “ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਿਜਾਜ਼ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਫ਼ਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦਕਲ ਅਤੇ ਫਰਾਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਫ਼ਾਰਸੀ ਖਾੜੀ ਤਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”²⁸

ਆਇਤ 13. ਦੂਜੀ ਨਦੀ ਗੀਹੇਨ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਕੂਸ਼ ਦੇਸ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਦੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਗੀਹੇਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਦਾਊਦ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਿਦਰੇਨ ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਟਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸੀ (1 ਰਾਜਿਆਂ 1:33, 38, 45; 2 ਇਤਸਾ 32:30; 33:14)। ਕਿਉਂਕਿ ਗੀਹੇਨ ਨਦੀ ਕੂਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੀ ਪਛਾਣ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਕਈ ਲੋਕ ਗੀਹੇਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਨਦੀ ਜਾਂ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੀ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਸੰਦੇਹ ਭਰੇ ਹਨ। ਪੂਰਵੀ ਤੁਰਕੀ (ਇਤਹਾਸਕ

ਅਰਮੇਨੀਆ) ਵਿਚ ਅਦਨ ਨੂੰ ਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। 2:13 ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਖਾਸ ਨਦੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁਸ਼ਕਲ “ਕੂਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ “ਕੂਸ਼” (כּוּשׁ, *ਕੂਸ਼*), ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ, ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਉੱਪਰੀ ਨੀਲ ਖੇਤਰ ਨੂਬੀਆ ਜਾਂ ਇਥੋਪੀਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।²⁹ ਪਰ, ਹਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਕੂਸ਼ ਸੀ, ਜੋ ਨਿਰਮੇਦ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ “ਬਾਬਲ ਅਤੇ ਇਰੇਕ ਅਤੇ ਅਕਾਦ [ਅਕਕਾਦ] ਅਤੇ ਕਲਨੇਹ, ਸ਼ਿਨਾਰ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।” ਉੱਥੋਂ, ਉਹ “ਅਸੀਰੀਆ, ਨੂੰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੀਨਵਾਹ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰਿਆ” (10:6-11)।

ਉਤਪਤ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ, ਫਿਰ, ਕੁਛ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕਦਮ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਹੈ - ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੁਛ (*ਕੂਸ਼*) ਮੇਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਘਾਟੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਸ਼ਬਦ *ਕੂਸ਼* ਅਕਾਦੀ ਸ਼ਬਦ *ਕਸਸੂ* ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਸਦੀਆਂ ਦੀ ਪਹਾੜੀ ਭੂਮੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦਕਲ ਨਦੀ ਵੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੁਛ ਨੂੰ ਕਸਦੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 12ਵੀਂ ਸਦੀ ਈ.ਵੀ. ਪੂਰਵ ਤਕ ਬਾਬਲ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ।³⁰ ਕਿਉਂਕਿ ਗੀਰੇਨ ਨਦੀ ਕੂਸ਼ (ਕਸਦੀਆਂ) ਦੇ ਦੇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਨਦੀ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਮੇਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਆਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦਕਲ ਨਦੀ ਵਿਚ ਵਹਿ ਗਈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਾਮਰੀ ਤੌਰੇਤ ਵਿਚ *ਅਸਕੋਪ* ਦੇ ਨਾਲ “ਗੀਰੇਨ” ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਚੇਆਪੀਸ ਨਦੀ (ਕੋਰਕਸਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਿੰਦਕਲ ਨਦੀ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ।³¹

ਆਇਤ 14. ਵਰਣਨ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਨਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। **ਤੀਜੀ ਨਦੀ ਹਿੰਦਕਲ** ਸੀ। “ਹਿੰਦਕਲ” ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਮ *Τύρις* ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰਨ ਹੈ ਜੋ LXX ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਜਦਕਿ ਹਿੰਦਕਲ” (KJV) ਮਸੇਰਾਟਿਕ ਲਿਖਤ (MT) ਵਿਚ ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਮ *נְהַרְתִּי* (*ਨਿਹੇਟੀ*) ਦਾ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਪੀਅੰਤਰਨ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਥਨ ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦਕਲ **ਅੱਸੂਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ** ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਟਾਇਗਸ ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਗਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਮ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਸੀਰਿਯਾ” (*סְרַיָא*, *ਅੱਸੂਰ*) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਅੱਸੂਰ” ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (NEB; REB; NIV; NJPSV; NLT)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਾਮ ਦੇਸ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਦੇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਸੂਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਅਸਰੀਯਾ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ, ਉਹ ਹਿੰਦਕਲ ਨਦੀ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦਕਲ “ਅੱਸੂਰ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ” (NIV) ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਚੌਥੀ ਨਦੀ ਫਰਾਤ ਸੀ। “ਫਰਾਤ” ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਮ *Εὐφράτης* ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰਨ ਹੈ ਜੋ ਐਲ ਐਕਸ ਐਕਸ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਮ *פְּרָת*, *ਪੇਰਥ* ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਫਰਾਤ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ “ਮਹਾਂ ਨਦੀ” ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 15:18; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 1:7; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 1:4; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 9:14; 16:12) ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ “ਨਦੀ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਯਹੋਸ਼ੁਆ 24:2, 3,

14, 15)। ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਫਰਾਤ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦਕਲ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ “ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਭੂਮੀ” ਜਾਂ “ਮੇਸੋਪੋਟਾਮੀਆ”

ਬਾਗ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ (2:15-17)

¹⁵ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂਜੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹੀ ਤੇ ਰਾਖੀ ਕਰੇ। ¹⁶ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾਗ ਦੇ ਹਰ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਤੂੰ ਨਿਸੰਗ ਖਾਈਂ। ¹⁷ਪਰ ਭਲੇ ਬੂਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦੇ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਤੂੰ ਨਾ ਖਾਈਂ ਕਿਉਂਜੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਵੇਂ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰੇਂਗਾ।

ਆਇਤ 15. ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਕੋਈ ਮਿਥਿਆਸਕ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਗ ਦੇ ਬਿਰਛ ਅਤੇ ਪੈਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫਿਰਦੌਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਆ ਫਰਸਤ ਅਤੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੇਕਾਰੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਬਲ ਦੀ ਸਰਿਸਟੀ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਰਾਮ ਪਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਮੇਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇ।³² ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਪਰ ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਗ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਬਾਗ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, **ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹੀ ਤੇ ਰਾਖੀ ਕਰੇ।**

ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਵਾਹੀ” (729, *ਆਬਾਦ*) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਕੰਮ” ਜਾਂ “ਸੇਵਾ” ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਹੀ ਕਰਨਾ (2:5; 3:23; 4:2, 12)। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਕੂਚ 3:12; 4:23; 7:16; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 6:13; 10:12; 11:13; 13:4)। ਯਾਜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਾਂਵ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲੇਵੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੈਕਲ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਕੂਚ 38:21; ਗਿਣਤੀ 3:7, 8; 4:23, 24, 26; 18:6; 1 ਇਤਹਾਸ 24:3, 19; 2 ਇਤਹਾਸ 8:14)।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਰਾਖੀ” (729, *ਸ਼ਾਮਰ*) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ” ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਨੀਆਵੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ (3:24), ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਭਰਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ (ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨੀ) (4:9), ਜਾਂ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ (30:31)।³³ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੁੰਨਤ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (17:9, 10)।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ; ਅਰਥਾਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਲੇਵੀਆਂ 18:3-5)। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਧਾਰਮਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਿਲਾਪ ਵਾਲੇ ਤੰਬੂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਕਿ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਆ ਵੜੇ (ਗਿਣਤੀ 1:51-53), ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਸਾਜ ਸਮਾਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 3:8)।

ਆਇਤ 15 ਵਿਚਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ "ਰੱਖਿਆ" (קָנָה, ਨਿਊਇਸ) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਅਰਾਮ" ਕਰਨਾ,³⁴ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਨਿਊਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ "[ਮਨੁੱਖ] ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਦਿੱਤਾ" ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕੂਚ 20:10, 11 ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ "ਅਰਾਮ" (ਨਿਊਇਸ) ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਲੰਗੜੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਯਿਸੂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੁਣ ਤੀਕੁਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ" (ਯੂਹੰਨਾ 5:17)। ਯਿਸੂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨਿਰੰਤਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਦਿਨ ਕਿ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮਸੀਹ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚੰਗਾਈ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਮਿਲੇ।

ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ) ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧਨ ਦੌਲਤ ਰੱਖਣ, ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੇ ਲਈ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਖ੍ਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਵੇਥੇ ਕੂਚ 31:13-17; ਨਹਮਯਾਹ 13:15-18; ਯਸਾਯਾਹ 58:13, 14; ਆਮੋਸ 8:4-6)। ਪਰ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਰੱਬੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਇਨਸਾਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ "ਅਰਾਮ" ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਰਥਪੂਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਰਕਤ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 16, 17. ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਰਵਾਨ ਅਤੇ ਰੋਕਣਯੋਗ ਹੈ। 2:9 ਵਿਚ, ਲੇਖ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਗ ਵਿਚ ਰੁੱਖ ਸਨ ਜੋ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਿਰਛਾਂ ਨੂੰ ਉਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਸੋਹਣੇ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਖਾਸ

ਤੌਰ ਤੇ “ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ” ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਬਾਗ ਦੇ ਹਰ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਤੂੰ ਨਿਸੰਗ ਖਾਈਂ; ਪਰ, ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦੇ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਤੂੰ ਨਾ ਖਾਈਂ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਗ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਸੀ - ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ - ਉਹ ਸੀਮਿਤ ਸੀ। ਫਿਰ, ਵੀ ਜੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਿਰਛ ਦਾ ਫਲ ਖਾਣ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦਾ ਬਿਰਛ।

ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਬੋਧਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣੇ। ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹੀ ਇਕੱਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ; ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਕਰੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 3:6)।

ਮਨਾਹੀ ਸਿੱਧੀ ਸੀ: ਤੂੰ ਨਾ ਖਾਈਂ। ਇਬਰਾਨੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨੂੰ (ਲੈ), ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕੂਚ 20:1-17)। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ “ਤੂੰ ਨਾ ਖਾਈਂ,” NIV ਵਿਚ ਹੈ “ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਾ ਖਾਈਂ।”

ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਖੰਡ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ '੨ (ਕੀ, “ਕਿਉਂਜੋ”) ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ: ਕਿਉਂਜੋ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਵੇਂ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰੇਂਗਾ। ਇਸ ਰੱਬੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਮਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਖਾਧਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਈਬਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ (2 ਪਤਰਸ 3:8; ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 90:4), ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ - ਅਤੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹੀ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ, ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਠੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦੂਸਰਾ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਦਿਨ” ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। “ਜਿਸ ਦਿਨ” (דיון, ਈਓਮ) ਉਹੀ ਪਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜੋ 2:4 ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਛੇਵਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:4 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ)। ਪਰ, ਇਹ ਗੱਲ ਅਸਧਾਰਣ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤੀਸਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਿਰਛ ਦਾ ਫਲ ਖਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਨਾਸਵਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਮਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਲਿਖਤ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ

ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਫ਼ ਤੋਂ ਖਾਣ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਟਲ ਨਤੀਜਾ ਮੌਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:16 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਮਰਤਾ ਇਕੱਲੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹੈ।

ਚੌਥੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ "ਮੌਤ ਲਈ ਬਰਬਾਦ" ਹੋ ਜਾਣਗੇ,³⁵ ਜਾਂ "ਜ਼ਰੂਰ ਮਰੇਗਾ" (NIV)। ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਦਾ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ "ਆਖਿਰਕਾਰ ਮੌਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"³⁶ ਇਹ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਪ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ, "ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਨਾ ਮਰੋਗੇ! ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਓਗੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵਾਂਗੂ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਓਗੇ" (3:4, 5)। ਉਸ "ਦਿਨ" ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਧਾ ਮਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਉਸ "ਦਿਨ" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਭਲੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਨੂੰ ਸਿਆਣਨਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ (3:22)। ਖਤਰਾ ਅਤੇ ਵਾਇਦਾ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਸੇ "ਦਿਨ" ਨਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸੈਕੜਿਆਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਫਲ ਨੂੰ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੱਚਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਤਪਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਆਤਮਿਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਰਹੇ; ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਫ਼ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੁਦਾਈ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਤਮਿਕ ਮੌਤ ਸੀ (3:22, 24)। ਪਾਪ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਜੋ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਨ: ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਦ, ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਖਤ ਮੋਹਨਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ। ਇਹ ਉਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ: "ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਪਾਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਮੌਤ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ਏਸ ਲਈ ਜੇ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ" (ਰੋਮੀਆਂ 5:12)।

ਆਖਿਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਿਰਫ਼ ਦਾ ਫਲ ਖਾਵੇਗਾ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿਰਫ਼ ਉੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ: ਪਹਿਲਾ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਫ਼, ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੂਸਰਾ ਬਿਰਫ਼, ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦਾ ਬਿਰਫ਼, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਬਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਨੂੰ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਫ਼ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਅਤੇ

ਸੰਪੂਰਣ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਆ ਗਈ।

ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਬਿਰਛ ਦਾ ਫਲ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਦਮ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਾਈਬਲ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ; ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ - ਭਾਵੇਂ ਮੌਤ ਦੀ ਛਾਂ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਮਨੁੱਖ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦੇਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਪ ਤੇ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਆਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ “ਪਾਪ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮੌਤ ਹੈ” ਅਤੇ ਸਭ ਮੌਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸਾਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ “[ਸਾਡੇ] ਨਾਲ ਧੀਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਸੱਭੇ ਤੋਬਾ ਵੱਲ ਮੁੜਨ” (2 ਪਤਰਸ 3:9)।

ਆਦਮੀ ਲਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਹਾਇਕਣ ਨਾ ਲੱਭਣਾ (2:18-20)

¹⁸ਫੇਰ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਇਕੱਲਾ ਰਹੇ ਸੇ ਮੈਂ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਦੇ ਵਾਂਙੁ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕਣ ਬਣਾਵਾਂਗਾ। ¹⁹ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਰਚਿਆ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ ਤਾਂਜੇ ਉਹ ਵੇਖੇ ਭਈ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਸ ਜੀਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਸੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੇ ਗਿਆ। ²⁰ਐਉਂ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਉਂ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਆਦਮੀ ਲਈ ਅਜੇ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕਣ ਉਹ ਦੇ ਵਰਗੀ ਨਾ ਮਿਲੀ।

ਆਇਤ 18. ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ - ਜੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ “ਚੰਗਾ” ਜਾਂ “ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ” ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰ ਸਨ - ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, **ਭਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਇਕੱਲਾ ਰਹੇ ਸੇ ਮੈਂ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਦੇ ਵਾਂਙੁ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕਣ ਬਣਾਵਾਂਗਾ।** ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1:27 ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇੱਕ ਰੱਬੀ ਵਚਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ ਅਰ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਬਣਾਈਏ” (1:26), ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ, ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਦਮੀ ਇਕੱਲਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸਹਾਇਕਣ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ। 1:27 ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ 1:31 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਈਸ਼ੁਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਸੀ।”

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਕਥਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੰਗਤੀ

ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ “ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,”³⁷ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸਹਾਇਕਣ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ “ਸਹਾਇਕਣ” ਦਾ ਗਲਤ ਅਰਥ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਨੈਕਰਾਈ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕਣ ਦਾ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਾਹਿਰ ਬਿਜਲੀ ਵੇਲੇ, ਲੱਕੜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜਾਂ ਠਠੇਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੇਹੁਨਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ “ਸਹਾਇਕਣ” (אֲשֵׁרָה, ਏਜ਼ਰ) ਦਾ ਅਰਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮੂਹ, ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ “ਸਧਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ [ਵਿਸ਼ੇ] ਅਤੇ [ਵਸਤੂ] ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜਣੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”³⁸ ਅਕਸਰ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਿਵੇਂ ਯਹੂਦਾਹ ਨੇ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਾਬਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ (ਯਸਾਯਾਹ 31:1-3)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ “ਸਹਾਇਕ” (ਏਜ਼ਰ) ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਕੂਚ 18:4; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 33:26; 1 ਇਤਹਾਸ 12:18; 2 ਇਤਹਾਸ 26:7; ਜ਼ਿੂਰਾਂ ਦੀ ਪੈਥੀ 10:14; 46:5; 54:4; 79:9; 119:173; ਯਸਾਯਾਹ 41:10, 13, 14; 44:2; 49:8)।³⁹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਅਤੇ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸਤਰੀ, ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕਣ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ; ਪਰ, ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਬਣਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਣ ਦੇ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸੁਭਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਪੂਰਕ (ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨਤਾ) ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਜੋ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਘਾਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੇਹਤਰ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸਿਰਫ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕਣ ਸੀ;

ਪਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹਰ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 19:3-6; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:25-33; 1 ਪਤਰਸ 3:1-7)।

ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇ “ਵਾਂਡੂ” (גון, ਨੇਗਡ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ “ਪਹਿਲੇ” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ “ਪ੍ਰਮੁੱਖ” ਜਾਂ “ਖਾਸ ਹੋਣਾ” ਹੈ; ਪਰ 2:18, 20 ਵਿਚ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।⁴⁰ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ “ਉਸ ਤੋਂ ਉਲਟ” ਹੈ।⁴¹ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਦਮ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੈਨਿਕ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਲਿੰਗ ਦੀ ਆਪਸੀ ਆਤਮਿਕ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁴² ਇਹ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਧ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਰਹਿ ਸਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਕਰ ਸਕੇ; ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਅਸਲੀ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ “ਜੀ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ . . . ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦਾ।”⁴³

ਆਇਤ 19. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਦੀ ਉਤਪਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ 1:20-25 ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 1 ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਲੇਖਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਧਿਆਇ 2 ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਅਤੇ ਥਿਓਲੋਜੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ, ਜੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੇ ਜੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਪਸ਼ੂ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ (2:7-9, 15-17)। ਫਿਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਸੰਬੰਧ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਐਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ (2:18-25)।

ਇਹ ਲੇਖਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧੁੜ ਅਰਥਾਤ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਰਚਿਆ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ “ਜੀਉਂਦੀ ਜਾਨ” ਅਥਵਾ ਜੀਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (2:7, 19)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਿਆਣ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ

ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਭਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਦਮੀ ਨੇ . . . ਸੱਦਿਆ, ਸੋ ਉਹ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਘੜੀ 'ਤੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ 1:26, 28 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਜਗਤ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ। ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖੇ।

ਆਇਤ 20. ਜਦ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀਗਤ ਭਿੰਨਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਆਣਨਾ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਕੱਲਾਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਦਮੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਕੱਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮੀ ਲਈ ਅਜੇ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕਣ ਉਹ ਦੇ ਵਰਗੀ ਨਾ ਮਿਲੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕੇ।

ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ (2:21-25)

²¹ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਤੇ ਗੂਹੜੀ ਨੀਂਦ ਭੇਜੀ ਸੋ ਉਹ ਸੌ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੱਢ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਸ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ²²ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਪਸਲੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਇੱਕ ਨਾਰੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ। ²³ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਸ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਰੀ ਅਖਵਾਏਗੀ ਜੋ ਇਹ ਨਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੈ। ²⁴ਸੋ ਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਛੱਡਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇਗੇ। ²⁵ਅਤੇ ਆਦਮ ਅਰ ਉਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇਵੇਂ ਨੰਗੇ ਸਨ ਪਰ ਸੰਗਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਇਤ 21. ਪੁਰਾਤਨ ਪੂਰਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਲੇਖਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਨਰ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1:27 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਨਰ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੂਲ ਪਾਠ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਦਮੀ ਤੇ ਗੂਹੜੀ ਨੀਂਦ ਭੇਜੀ। ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਗੂਹੜੀ ਨੀਂਦ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ *נָרְמָה* (*ਥਾਰਦੇਮਾ*) ਹੈ।⁴⁴ ਅਜਿਹੀ ਨੀਂਦ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਘੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ (1 ਸਮੁਏਲ 26:12; ਯਸਾਯਾਹ 29:10); ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਅਲੌਕਿਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 15:12) ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇਣਾ (ਅੰਜੂਬ 4:13; 33:15)। ਪਰ ਇੱਥੇ

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਦ ਉਹ ਸੌ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਯਰੋਵਾਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਦੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੱਢ ਲਈ ਅਤੇ “ਉਸ ਪਸਲੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ” ਇੱਕ ਨਾਰੀ ਬਣਾਈ (2:22)।

ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਬਰਾਨੀ ਵਿੱਚ “ਪਸਲੀ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ *צָלָלָה* (ਤਸੇਲਾ) ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ “ਪਾਸਾ” ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਾੜੀ, ਇਮਾਰਤ, ਕਮਰਾ, ਮੰਦਰ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਫਰਨੀਚਰ।⁴⁵ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਤਪਤ 2:21, 22 ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕਮਾਤਰ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਪਸਲੀ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

“ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੱਢ ਲਈ,” ਦੀ ਬਜਾਇ NIV ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੁਟਨੋਟ ਤਸੇਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ: “[ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ] ਨੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢ ਲਿਆ” (ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਥਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, “ਇਹ ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਡੀ ਅਰ ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਸ ਹੈ” (2:23), ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਡੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵੇਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸਤਰੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਕੁਝ ਅਰੰਭਕ ਯਹੂਦੀ ਰੱਬੀ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ (ਆਦਮ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਲਿੰਗੀ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਗੁਣ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ਉਤਪਤ 5:1, 2 ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਦਮ ਨੂੰ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਰਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਨਰ ਨਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਆਦਮ [אָדָם, ਆਦਮ] ਰੱਖਿਆ।” ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਰੱਬੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ 2:21, 22 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ “ਆਦਮ” (“ਆਦਮੀ”) ਸੀ।

ਪਰ 1:27, 28 ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 5:2 ਵਿਚਲੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਲਿੰਗੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1:27 ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਵਚਨ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਵਚਨ “ਉਸ ਨੂੰ” (ਪੁਰਸ਼ਵਾਚਕ ਇੱਕਵਚਨ) ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਨਰ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਦਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਦੁਲਿੰਗੀ ਸੀ।⁴⁶ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 1:26, 27 ਵਿਚਲਾ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *אָדָם* ਇੱਕ ਜਾਤੀਗਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ “ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ” ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ 3:17 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ “ਆਦਮ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨਾਮ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ 3:20 ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ “ਹੱਵਾਹ” ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 22. ਜਦ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਪਸਲੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਇੱਕ ਨਾਰੀ ਬਣਾਈ। ਜਿਸ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਬਣਾਈ” (בָּרָא, ਬਰਾ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ “ਉਸਾਰੀ ਕਰਨਾ” ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਰਤਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਉਹ ਕਾਰੀਗਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਉਤਪਤ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਦਾਉਦ ਦਾ ਡੇਰਾ” ਜਿਹੜਾ ਡਿੱਗਿਆ ਪਿਆ ਸੀ (ਆਮੋਸ 9:11), “ਘਰ” (ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚੇ) (ਜ਼ਬੂਰ 127:1, 3-5) ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ “ਆਪਣਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ” (ਜ਼ਬੂਰ 78:69)।⁴⁷ ਜਦ ਲੇਖਕ ਨੇ 1:26, 27 ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ (ਨਰ ਅਤੇ ਨਾਰੀ) ਦੀ ਉਤਪਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ אָרַץ (ਬਰਾ, “ਉਤਪਤ ਕਰਨਾ”) ਅਤੇ יָצַר (ਆਸਾ, “ਬਣਾਉਣਾ”) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਪੁੰਨ “ਨਿਰਮਾਤਾ” ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਿਆ ਬਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਲੈਕਿਕ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਇਸਤਰੀ “ਸੁੰਦਰਤਾ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਮਿਆਦ”⁴⁸ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ।

ਜਦ ਪਰਮੇਸੁਰ [ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ] ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ, ਤਦ ਉਸ ਨੇ “ਜੋੜੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ” ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਰਥਾਤ ਜਿਵੇਂ ਦੁਲਹਨ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਕ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀ ਉਸ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਆਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਟੀਕਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਪਰ ਜਦ ਪਰਮੇਸੁਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਦਭੁਤ ਅਲੈਕਿਕ ਉਪਹਾਰ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਆਪ ਕਰੇ।

ਆਇਤ 23. ਜਦ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਆਪਣੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸਹਾਇਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਜਿਹੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,⁴⁹ ਜਦ ਉਹ ਇਹ ਬੋਲ ਉੱਠਿਆ, ਇਹ ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਸ ਹੈ। “ਹੁਣ” ਦੇ ਥਾਂ 'ਤੇ NRSV “ਆਖਿਰਕਾਰ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਆਪਣੇ ਜੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ “ਇਹ” (זֶה, ਜ਼ੇ) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ: “ਇਹ [‘ਇਹ ਵਾਲੀ’] ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਡੀ ਹੈ . . .”; ਇਹ [‘ਇਹ ਵਾਲੀ’] ਨਾਰੀ ਅਖਵਾਏਗੀ, . . . ਇਹ [‘ਇਹ ਵਾਲੀ’] ਨਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੱਚੀ “ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ” ਮਿਲ ਗਈ।

ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਰੀ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਵਾਕ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਹੱਡੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਸ ਹੈ, ਦਰਅਸਲ ਇੱਕ ਆਮ ਇਬਰਾਨੀ ਅਖਾਣ ਹੈ ਜੋ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (29:14; ਨਿਆਈਆਂ 9:1, 2; 2 ਸਮੁਏਲ 19:12, 13)। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (2 ਸਮੁਏਲ 5:1-3; 1 ਇਤਰਾਸ 11:1)।

ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖੀ ਗਈ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਖੇਡ ਹੈ: “ਇਹ ਨਾਰੀ ਅਖਵਾਏਗੀ [גַּלְגַּל, *ਇੱਸ਼ਾ*], ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੈ [שׂוֹרָה, *ਇੱਸ਼ਾ*]।” ਦੋਹਾਂ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਉਤਪੱਤੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਲੰਕਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਿਆਣ ਲਿਆ ਕਿ (ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ) ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੱਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਣੀ (ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖ) ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੈ - ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਲਿੰਗ ਭਿੰਨ ਹੈ।⁵⁰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ “ਨਾਰੀ [*ਇੱਸ਼ਾ*] ਆਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਰ [*ਇੱਸ਼ਾ*] ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਸੀ।” ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ ਵੀ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਿੰਨਤਾ ਵੀ, ਸੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ: *ਇੱਸ਼ਾ* ਅਤੇ *ਇੱਸ਼ਾ*।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਸੁਝਾਉ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਖਤਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (2:19, 20)। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਨੀ ਉੱਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦਾ ਜਬਰਦਸਤੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀਣ ਸਮਝੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਵੇਂ ਨੇਮ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:3, 8-12; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:22-33) ਵਿੱਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਤਨੀ ਉੱਤੇ ਪਤੀ ਦਾ ਇਖਤਿਆਰ ਉਵੇਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦਾ ਮਸੀਹ ਨੇ ਕਲੀਸਿਯਾ ਉੱਤੇ ਦਰਸਾਇਆ: ਪ੍ਰੇਮ ਭਰਿਆ, ਦੇਖਭਾਲ ਭਰਿਆ, ਸੇਵਾ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਰਿਆ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਨੇ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ।

ਆਇਤ 24. ਇਹ ਆਇਤ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਆਖੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਆਖਿਆ (ਮੱਤੀ 19:4, 5)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਲੇਖਕ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: **ਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਛੱਡਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇਗੀ।** ਪੁਰਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਕਥਨ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੜਾ ਉਲਝਣ ਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਤਰੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ: ਯਾਕੂਬ ਉੱਪਰੀ ਮਸੋਪੋਤਾਮੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੈਹਰੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਘਰ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾ (29:1-31:38); ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨੇ ਸੀਨਈ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਚਾਲ੍ਹੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ

ਪਤਨੀ ਸਿੱਪੇਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਰਥਾਤ ਆਪਣੇ ਸੌਹਰੇ ਯਿਥਰੇ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਚਰਾਈਆਂ (ਕੂਰ 2:15-3:1; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:29, 30)।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਆਇਤ ਪੁਰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਅਖਾਣ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ: "ਪੁੱਤਰ ਤਦ ਤੱਕ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਧੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਧੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।" ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ।⁵¹ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਦ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਦ ਪਤੀ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਪਤਨੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹਦ ਤੱਕ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਲ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜਿਹੜੀ ਕਿਰਿਆ ਆਇਤ 24 ਵਿੱਚ "ਛੱਡਣ" (גָּדַל, ਆਜ਼ਾਬ) ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਾਵ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਵ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਪਤ 2:24 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੇਖਕ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਅਨੁਵਾਦ ਸ਼ਾਇਦ "ਭੁਲਾਉਣਾ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; NASB ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 28:20; 29:25; ਨਿਆਈਆਂ 10:10; 1 ਰਾਜਿਆਂ 19:10, 14; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 1:16; 2:13, 17, 19; 5:7; 16:11; 17:13; 19:4; 22:9)। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, "ਛੱਡ ਦੇਣ" ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ "ਭੁਲਾਉਣਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਲੇਖਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਆਜ਼ਾਬ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੁਰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ (ਭੁਲਾਉਣ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਸਾਪੇਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਪੁਰਸ਼ ਵਿਆਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਬਦਲ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।⁵²

ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਅਣਦੇਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਾ ਜਾਪੇ। ਪਰ ਪੁਰਾਤਨ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ

ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।⁵³ ਇਸ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ ਸ਼ਾਇਦ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਆਖੇ ਗਏ ਕਥਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੀਏ (ਲੂਕਾ 14:26; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 10:37)। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੇ ਵੀ ਭਾਵ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਤੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਕੂਚ 20:12; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 5:16), ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੈ।

ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਆਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ [ἑνῶν, ਦਾਬਾਕ] ਰਹੇਗਾ।” ਇਸ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਜੁੜਿਆ ਰਹਿਣਾ” ਜਾਂ “ਲਿਪਟਿਆ ਰਹਿਣਾ” ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਕਸਰ ਵਰਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:20; 11:22; 13:4; 30:20; ਯਹੇਸ਼ੂਆ 23:8), ਵਸਤਾਂ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 13:17) ਅਤੇ ਕੋਮਾਂ (ਯਹੇਸ਼ੂਆ 23:12) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਤਪਤ 34:3 ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ NASB ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਮ “ਦਾ ਜੀਉ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਥੀ ਦੀਨਾਹ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਿਆ।” ਇਬਰਾਨੀ ਮੂਲ ਪਾਠ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਉਸ ਦਾ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ।” ਦਾਬਾਕ ਦੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਰੂਥ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੈ: ਜਦ ਨਾਓਮੀ ਬੈਤਲਹਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੇਵੇਂ ਮੇਆਬਣ ਨੂੰਹਾਂ ਰੇ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਆਰਪਾਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਚਲੀ ਗਈ। ਪਰ “ਰੂਥ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ [ਦਾਬਾਕ] ਰਹੀ” ਅਤੇ ਆਖਿਆ, “ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਤਰਲੇ ਨਾ ਪਾ ਜੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡਾਂ [ਆਜਾਬ]” (ਰੂਥ 1:14, 16)।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ “ਜੁੜਨ” ਅਤੇ “ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਹੋਣ” ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਇੱਕ ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ⁵⁴ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਭਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ (ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ) ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਅੱਗੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁੜਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: “ਫਲੇ ਅਰ ਵਧੇ ਅਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿਓ” (1:28)। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ “ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਹੋਣਗੇ” ਕਥਨ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸੰਕੇਤ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸੰਕੇਤ “ਨਵੇਂ ਦੰਪਤੀ ਦੀ ਆਤਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਏਕਤਾ ਉੱਤੇ ਹੈ।”⁵⁵ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੰਧਨ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਲਹੂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ।

ਆਇਤ 25. ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅੰਤ ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ **ਆਦਮ**

ਅਰ ਉਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇਵੇਂ ਨੰਗੇ ਸਨ ਪਰ ਸੰਗਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ 3 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮੰਚ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਫਲ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਆਪਣੇ ਨੰਗੇਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ “ਸੰਗਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।” ਇੱਥੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ שָׁמַי (ਸ਼ੇਮ) ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਿੱਜੀ ਦੇਸ਼ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ “shame” ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਮ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਲੱਜਿਆ” ਵਜੋਂ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਪਾਪ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਇਹ “ਚਿੰਤਾ” ਜਾਂ “ਉਲਝਣ” ਦਾ ਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (ਨਿਆਈਆਂ 3:25 ਵਿੱਚ NASB ਸ਼ੇਮ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਚਿੰਤਾ” ਕਰਦੀ ਹੈ।) ਦਰਅਸਲ, ਅਕਸਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣਾ ਜਾਂ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦਾ ਅਕਰਮਕ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ “ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਲੱਜਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।”⁵⁶ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਧਾਰਨ ਅਰਥ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ “ਜਲੀਲ,” “ਬੇਇੱਜ਼ਤ,” “ਲੱਜਿਆਵਾਨ,” ਜਾਂ “ਮੂਰਖ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ” ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਯਸਾਯਾਹ 1:29; 20:5; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 2:36; 48:13)।⁵⁷

ਮੂਲ ਪਾਠ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਅੱਤ ਉੱਤਮ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਿੰਗ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਅਤੇ ਭੇਲੇਪਣ (ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ) ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੰਗੇਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸੀ। ਜਦ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇਲਾਪਣ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਜਿਆ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਸਤਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਿਆਣ ਲਿਆ (3:7)।⁵⁸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਫਗੂੜੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਕੱਜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਬਿਰਛਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਲਿਆ।

ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਤਪਤ 2:25 ਨੰਗੇਪਣ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਕ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਘੁਮਾ ਕੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਣਨਾ ਅਤੇ ਆਦਮ ਤੇ ਹੱਵਾਹ ਵਾਂਗ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚਲੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦਾ, ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੰਦੇਪਣ ਤੋਂ ਸੰਗਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ (ਕੂਚ 20:26; 28:42, 43)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਲਿੰਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ (9:20-27)। ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣ ਜਾਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ “ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਉਘਾੜਣਾ” ਇੱਕ ਇਬਰਾਨੀ ਅਖਾਣ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੇਵੀਆਂ

18:6-17 ਵਿੱਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।⁵⁹

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਸਬਤ (2:1-3)

ਸਬਤ (ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਦਿਨ) ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਉਹ ਥੱਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 40:28) ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਬਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸ ਨੇ “ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵੱਸੋ” ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ (2:1-3) ਅਤੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਭਾਵ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਮੌਹ ਘੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੀਜ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਾਹ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਿਉਰਾਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 104:1-35; 139:13-16)। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਰੋਇਆਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ, “ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੁਣ ਤੀਕੁਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ” (ਯੂਹੰਨਾ 5:17; ਵੇਖੋ 7:21-24; 9:4, 14; 17:4)।

ਜਦ ਸੀਨਈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਦਸ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਬਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ “ਵਿਸ਼ਰਾਮ” ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਸਭਕੁਝ ਉਤਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਕੂਚ 20:8-11)।

ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਸਬਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਚਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ; ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣਾ; ਅਨਾਜ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਅਤੇ ਵੇਚਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ (ਕੂਚ 20:8-11; 23:12; ਵੇਖੋ 34:21)। ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤਾਈ ਨਾਲ ਝਿੜਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਕੂਚ 31:15; ਨਹਮਯਾਹ 13:15-22; ਆਮੋਸ 8:5)।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ (ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ) ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਬਤ ਦਾ ਦਿਨ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ, ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਚਾਲ੍ਹੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਮੂਸਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਯਾਦ ਰੱਖ ਕਿ ਤੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮ ਸੈਂ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਤੇਰੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਹ ਲੰਮੀ ਕਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਏਸ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਤੇਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੈਨੂੰ ਸਬਤ ਦੇ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ”

(ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 5:15)।

ਹਫ਼ਤਾਵਰ ਸਬਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 23:5-8, 15-21, 34-39; ਗਿਣਤੀ 28:25, 26; 29:1, 12, 35)। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਬ ਵੇਲੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਅਰਾਧਨਾ (ਅਰਾਧਨਾ ਸਭਾ) ਦੇ “ਕੰਮ” (72੫, ਆਥਾਦ)⁶⁰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ, ਉਸਤਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਤੰਬੂ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੈਕਲ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਭੇਜ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਬ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ “ਗੋੱਲਿਆਂ ਅਤੇ ਗੋੱਲੀਆਂ” ਨੂੰ, ਲੇਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ (7੩, ਗੈਰ, ਜੋ ਕਿ ਗੈਰਯਹੂਦੀ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਇਸ ਅਰਾਧਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:13-15)। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਫਲ ਦੇ ਪਰਬ (ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਪਰਬ ਜਾਂ “ਪੰਤਕੁਸਤ”) ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਬਤ ਨਾ ਤਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਦਿਨ (ਸ਼ਨੀਵਾਰ) ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ (ਐਤਵਾਰ) ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਸੀਹੀ ਅਰਾਧਨਾ ਵਿੱਚ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਰਚਾ ਨੂੰ ਅੰਤ ਤੱਕ ਤਕੜਾਈ ਨਾਲ ਫੜੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਦੀਪਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:14)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ “ਵਿਸ਼ਰਾਮ” (ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਆਤਮਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ) ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਖ਼ਤਰਾ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਜੀਉਂਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣ ਕਰਕੇ . . . ਬੇਪਰਤੀਤਾ ਬੁਰਾ ਦਿਲ” ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠਣ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:12)। ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਬਰਾਨੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਨਿਰਚਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ “ਵਿਸ਼ਰਾਮ” ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਸਮਾਨਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:18, 19)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਅਰਾਮ ਵਿੱਚ [“ਵੜਦੇ ਹਾਂ”]” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:3)। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਲਈ ਸਬਤ ਦਾ ਅਰਾਮ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:9)।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਮਸੀਹੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਈ “ਹੋ ਚੁੱਕਾ” ਅਤੇ “ਅਜੇ ਨਹੀਂ” ਵਰਗੇ ਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯੁੱਗ (ਸਬਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ) ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਇਸੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ

ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:4, 5) - ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ ਜਦ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸੁਰਗ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸਦੀਪਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਯੂਹੰਨਾ 3:36; 5:24; 6:47, 54) ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਆਖਰੀ ਨਿਆਉਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ (ਮੱਤੀ 25:46)। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਸਦੀਪਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਾਂ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:12, 13), ਪਰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਆਮਦ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਸਦੀਪਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਵਾਂਗੇ (ਮੱਤੀ 25:31, 34)।

ਇਸ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,

ਹੇ ਸਾਰੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰਾਮ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੇਰਾ ਜੁਲਾ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਸਿੱਖੋ ਕਿਉਂ ਜੇ ਮੈਂ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਮਨ ਦਾ ਗ਼ਰੀਬ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਾਮ ਪਾਓਗੇ। ਕਿਉਂ ਜੇ ਮੇਰਾ ਜੁਲਾ ਹੌਲਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਭਾਰ ਹਲਕਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 11:28-30)।

ਪ੍ਰਭੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ, ਕਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਖਤਾਈ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਬੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਥੋਪੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਥੱਕ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਗਏ ਸਨ (ਮੱਤੀ 9:9-13; 12:1-8; 15:1-20; 23:1-12, 23, 24; ਯੂਹੰਨਾ 7:49)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਬਤ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਬਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਖਾਸ ਅਵਸਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "ਸਬਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ" ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ "ਆਪਣੀਆਂ ਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਕੇ" ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੋ ਸਾਡੀ "ਰੂਹਾਨੀ ਬੰਦਗੀ ਹੈ" (ਰੋਮੀਆਂ 12:1)।

ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਫ਼ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ (2:9, 10)

ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਫ਼ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਕਰਾਂਗੇ।

ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ (2:9, 10)। ਜੀਉਂਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸਰੀਰਕ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ:

ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹਰ ਬਿਰਫ਼ ਜਿਹੜਾ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰ ਸੀ ਅਰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੀਵਣ ਦਾ ਬਿਰਫ਼ ਤੇ ਭਲੇ ਬੂਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਦਾ ਬਿਰਫ਼ ਵੀ ਉਗਾਇਆ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਉਸ ਬਾਗ ਨੂੰ ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਅਦਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਰ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ (2:9, 10)।

ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲੇ

ਬੂਟਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਰਛਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਬੂਟਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਰਛਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਫਲਦਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉਸ ਜੀਵਨਦਾਈ ਨਦੀ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤਲੇ ਪਰਾਦੀਸ ਵਿੱਚ ਵਗਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ ਬਾਗ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਿਰਛਾਂ ਵਰਗਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅਸਲ ਬਿਰਛ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਲ ਅਸਲ ਨਦੀ ਦਾ ਜਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਉਪਹਾਰ ਸੀ - ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਸੋਮਾ - ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਪੇਸ਼ਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਜਦ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਉਤਲਾ ਇਹ ਪਰਾਦੀਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਦਾ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਬਸ ਐਨੀ ਕੁ ਧੁੰਦਲੀ ਜਿਹੀ ਨਬੂਵਤ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸੱਪ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੇਵੇਗਾ (3:15)। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਰਾਹ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲੀ (12:1-3; 17:15-19), ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦਾਕਾਲ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਤੋਂ ਦਾਊਦ ਤੱਕ - ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਦੇਸ ਵਿੱਚ। ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਇੱਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਲੂਤ ਦੇ ਇਤਹਾਸਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਉਹ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ। ਉਹ ਧਨਵਾਨ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਜੜਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਘਾਹ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣਾ ਰਿਸ਼ਚਾ ਚੰਗਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੇ ਦਰਿਆ-ਦਿਲੀ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਲੂਤ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਦੇਸ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੋਣ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਲਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟੱਬਰ ਵੱਸੇਗਾ। ਦਰਜ ਲੇਖਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਦੇ ਮੱਧ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ, “ਲੂਤ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਚੁੱਕਕੇ ਯਰਦਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਮੈਦਾਨ . . . ਚੰਗਾ ਤਰ ਸੀ, ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਬਾਗ ਵਰਗਾ ਸੀ . . . ਲੂਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਯਰਦਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੈਦਾਨ ਚੁਣਿਆ” (13:10, 11)।

ਮੂਲ ਪਾਠ ਇੱਥੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਦੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਹੜੀ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਲੂਤ ਦੀ ਉਪਮਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਰਦਨ ਦੀ ਘਾਟੀ ਅਸਲੀ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ “ਵਰਗੀ” ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਬਿਰਛ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਗ-ਪੱਤ) ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਰਦਨ ਨਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੋਮਿਆਂ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਜਲ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੂਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛਲ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਇਆ; ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਐਨੀ ਭਿਆਣਕ ਸੀ ਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨਿਆਉਂ ਆਣ ਪਿਆ (13:13; 19:1-29)।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਲੂਤ ਤੋਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਬਾਅਦ ਮੂਸਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਦੇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ “ਚੰਗੀ ਧਰਤੀ” ਆਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਲ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ ਜੋ “ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ

ਦੂਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਬਿਰਛਾਂ ਦੀ ਵੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ “ਤੰਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨਾ” ਖਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੁੜੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇਗੀ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 8:7-9; ਵੇਖੋ ਗਿਣਤੀ 13:25-27)। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੂਸਾ ਕਨਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਜਲ ਅਤੇ ਜੀਵਨਦਾਈ ਬਿਰਛ ਸਨ।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਅੰਸ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਬਿਪਤਾਵਾਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਪੂਰਵਜ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ - ਇਸਰਾਏਲੀ - ਆਖਿਰਕਾਰ ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਏ (ਨਿਆਈਆਂ 2:1-23)। ਨਿਆਈਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਅਕਸਰ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਈਰਖਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਵੀ ਛਿੜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ।

ਸ਼ਾਊਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਦਾਊਦ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਆਮ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਾਂ ਦੇਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ ਦਾਊਦ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਦਾਊਦ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਬਸਾਲੋਮ ਨੇ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਛੇੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਹਥਿਆਉਣ ਦਾ ਵਿਫਲ ਜਤਨ ਕੀਤਾ (2 ਸਮੁਏਲ 15:13; ਵੇਖੋ 18:6, 7)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਾਊਦ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਫੌਜ ਨੇ - ਉਸ ਦੇ ਛੇ ਸੌ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਫਲਿਸਤੀਨੀ ਅੰਗਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ - ਇਸ ਵਿਦ੍ਰੋਹ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਭਿਆਣਕ ਸੀ: ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਬਸਾਲੋਮ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆਣੀ ਪਈ।

ਸੁਲੇਮਾਨ ਅਤੇ “ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਛ” ਜਦ ਸੁਲੇਮਾਨ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆ ਤਦ ਤੱਕ ਇਸਰਾਏਲੀ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਜੋ ਜੇਧਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ।⁶¹ ਉਸ ਦਾ ਅਰੰਭ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋਲੋਂ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਲੰਮਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ, ਪਰ “ਬੁੱਧਵਾਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਵਾਲਾ ਮਨ” ਮੰਗਿਆ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਆ (1 ਰਾਜਿਆਂ 3:11-14)।

ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਰੰਭਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਅਨੇਕ ਸਿਆਣਪ ਭਰੇ ਅਖਾਣ ਲਿਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕਹਾਉਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਕਹਾਉਤਾਂ 1:1; 10:1; 25:1)। ਕਈ ਬੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਉਹ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚਲੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੇ ਰੂਪਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪਰਜਾ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਉਹ ਮੁਬਾਰਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਬੁੱਧ ਲੱਭਦੀ ਹੈ” ਅਤੇ

“ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 3:13)। ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਓਹਨਾਂ ਲਈ ਜੀਉਣ ਦਾ ਬਿਰਫ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉਹ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 3:18; ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਬੁੱਧਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਲੰਮਾ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕਥਨ ਸੰਪੂਰਨ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਅੱਯੂਬ 1:1-2:10)। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਆਮਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਵੀ ਬੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਪਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। “ਆਸ ਦੀ ਢਿੱਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਫ਼ ਹੈ . . . ਬੁੱਧਵਾਨ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਜੀਉਣ ਦਾ ਸੋਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਫਾਹੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੈ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 13:12, 14; ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਹਾਉਤਾਂ 15:4 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: “ਸਿਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਸਨਾ ਜੀਉਣ ਦਾ ਬਿਰਫ਼ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਕੀਪੁਣਾ ਆਤਮਾ ਦਾ ਤੋੜਨਾ ਹੈ” (ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। “ਬੁੱਧਵਾਨ” ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਫਲਦਾਈ “ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਫ਼” ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ “ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੋਤੇ” ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉੱਮੜਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪ ਤੇ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿਹਾਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਹ “ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਫ਼” ਜਾਂ “ਜੀਉਣ ਦਾ ਸੋਤਾ” ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਧਰਮੀ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕੇ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 40:31)।

ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬੁੱਧਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੂਰਖ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਲਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਮਹਿਲ, ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਸੁਰੇਤਾਂ ਲਈ ਦਰਗਾਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀਪੂਰਣ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਰਾਏ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ (1 ਰਾਜਿਆਂ 11:1-8)। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ “ਸੁਦਾ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾਈ ਦੇ ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਲਾਇਆ” (ਉਪਦੇਸ਼ਕ 1:17)। ਉਸ ਨੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ, “ਸਭ ਰੁਝ ਜੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਮੰਗਦੀਆਂ ਸਨ ਮੈਂ ਓਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਜਿਆ” (ਉਪਦੇਸ਼ਕ 2:10)। ਅਜਿਹੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਉਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੋਗ, ਸੰਤਾਪ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਧਨ-ਦੌਲਤ, ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਮਗਰ ਭੱਜਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਤਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਓਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਰਥ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਫੱਕਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਹੇਠ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਸੀ” (ਉਪਦੇਸ਼ਕ

2:11)⁶²

ਹਿਜ਼ਕੀਯਾਹ - ਸ਼ਾਂਤ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੈਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ। ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਾ ਹਿਜ਼ਕੀਯਾਹ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜ ਨੇ ਯਹੂਦਾਹ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ (701 ਈ.ਪੂ.)। ਅੱਸੂਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਸਨਹੇਰੀਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਛਿਆਲੀ ਨਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਨਗਰ ਵਿੱਚ, “ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਵਾਂਗ” ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।⁶³ ਫਿਰ ਸਨਹੇਰੀਬ ਨੇ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿੱਚ ਹਿਜ਼ਕੀਯਾਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਘੱਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰਾਜਨਗਰ ਦਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨਗਰ ਤੇ ਦਾਉਦ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ: “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਮਿੱਤ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਸ ਦਾਉਦ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਰੱਖਾਂਗਾ।” ਉਸ ਰਾਤ, “ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਦੂਤ ਨੇ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਅੱਸੂਰੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੱਖ ਪਚਾਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਮਾਰ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਜਦ ਲੋਕ ਤੜਕਸਾਰ ਉਠੇ, ਤਾਂ ਵੇਖੇ, ਓਹ ਸਭ ਲੋਥਾਂ ਹੀ ਲੋਥਾਂ ਸਨ।” ਸਨਹੇਰੀਬ ਬਸ ਐਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਅਪਮਾਨਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨਗਰ ਨੀਨਵਾਹ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਚਲਿਆ ਗਿਆ (ਯਸਾਯਾਹ 37:35-37)। ਸਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਵੀਹ ਹੋਰ ਵਰ੍ਹੇ ਤੱਕ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ।

ਇਹ ਜ਼ਬੂਰ 46 ਦਾ ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦੀ “ਪਨਾਹ” ਅਤੇ “ਉੱਚਾ ਗੜ੍ਹ [ਤਕੜਾ ਕਿਲ੍ਹਾ]” ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 46:1, 7, 11)। ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ “ਧਰਤੀ ਦੇ ਬੰਨਿਆਂ ਤੀਕੁਰ ਲੜਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,” ਅਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਧਣੁਖ ਨੂੰ ਭੰਨ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਛੀ ਦੇ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਥਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 46:9)। ਇਸ ਜ਼ਬੂਰ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਚਾਣਕ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਇੱਕ ਬਾਗ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ “ਇੱਕ ਨਦੀ ਹੈ ਜਿਹ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਗਰ ਨੂੰ, ਅੱਤ ਮਹਾਨ ਦੇ ਡੇਹਰਿਆਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਅਨੰਦਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਡੋਲੇਗਾ” (ਜ਼ਬੂਰ 46:4, 5; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਵਗਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਗਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇਸ ਦੇ ਮੱਧ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਟੀਸੀ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਸੋਮਾ ਸੀ: ਗੀਹੇਨ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ, ਜਿਹੜਾ ਨਗਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਓਫਲ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਿਦਰੇਨ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਦ ਹਿਜ਼ਕੀਯਾਹ ਨੂੰ ਅੱਸੂਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਗੀ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਓਫਲ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਸੁਰੰਗ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਚਸ਼ਮੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਨੂੰ ਵਗਦਾ ਹੋਇਆ ਨਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਲੋਆਮ ਦੇ ਤਲਾਓ ਵਿੱਚ ਆਵੇ (2 ਰਾਜਿਆਂ 20:20; 2 ਇਤਹਾਸ 32:30)।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਚਸਮਾ, ਜਿਹੜਾ ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨਦਾਈ ਜਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜ਼ਬੂਰਕਾਰ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇੱਕ “ਨਦੀ” ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਫਲਦਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਆਸ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ, ਤਦ ਸਿਰਫ ਉਹੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਨਹੇਰੀਬ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅੱਸੂਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯਹੂਸਲਮ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨਦਾਈ ਜਲ ਅਤੇ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।⁶⁴

ਯਿਰਮਿਯਾਹ - ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋਲੋਂ “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ” ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸੌ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਰਜਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਇਆ: “ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਨੇ ਦੇ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਜੋ ਕੀਤੀਆਂ, - ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ, ਜੀਉਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਤੇ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਚੁਬੱਚੇ ਪੁੱਟੇ, ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਚੁਬੱਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ” (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 2:13; ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਰੂਪਕ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੇੜ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਰੂਪਕ ਹੈ: ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਣਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੁਬੱਚਾ ਪੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗਾ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਚੁਬੱਚਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਉਸ ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸਮੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਚਸਮਾ ਅਰਥਾਤ ਸੋਮਾ ਆਖਿਆ। ਸੱਚੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਪਰਾਏ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ - ਮੁੜ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਉਹ ਆਖਰੀ ਬੰਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 47:1-12 ਹੈ। ਇਹ ਨਬੀ ਬੇਬੀਲੋਨ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜਨ ਦੀ ਆਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ “ਸੁੱਕੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ” ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ: ਬੇਜਾਨ ਅਤੇ ਮੁਰਝਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:1-9)। ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ (ਬੰਦੀ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ) ਨੂੰ ਅਗੰਮ ਵਾਚੇ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਲੋਕ ਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਆਸ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਮਿਲੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਉਂਦਾ ਕਰਕੇ ਬੇਬੀਲੋਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇਗਾ ਅਤੇ ਵਾਪਿਸ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇਸ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:10-14)।

ਪਰ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਉਜਾੜ ਪਿਆ ਸੀ। ਯਹੂਸਲਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੜ੍ਹ ਨਗਰ ਢਹੇ ਪਏ ਸਨ। ਮੁੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭਕੁਝ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਫ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਖੇਤ ਵਾਹੁਣੇ ਅਤੇ ਫਸਲ ਬੀਜਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ

ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫਸਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਘਾਹ ਉਪਜਾਵੇਗੀ? ਇਹ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਨਬੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ: ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨਗਰ, ਹੈਕਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਨਜ਼ਾਰਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 47 ਵਿਚਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗ ਰਹੇ ਜਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਟਪਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਹ ਇੱਕ ਚਸਮਾ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਰਿਆ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਬੀ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜਲ ਅਰਾਬਾਚ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਜੋ ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ)। ਜਦ ਇਹ ਜਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਲ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀਆਂ ਭਰ ਗਈਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਦਰਿਆ ਗਿਆ ਉੱਥੇ ਸਾਗ-ਪੱਤ ਬਹੁਤਾਤ ਨਾਲ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਦਾਈ ਬਿਰਛ ਉੱਗ ਆਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਛਾਂ ਬਾਰੇ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਕਦੇ ਨਾ ਸੁੱਕਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਵੇ ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਨਵੇਂ ਮੇਵੇ ਲੱਗਣਗੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਹ ਪਾਣੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਵੇ ਖਾਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦਵਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਗੇ” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 47:12; ਵੇਖੋ ਪਰਕਾਸ਼ 22:1, 2)।

ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਨੂੰ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨਦਾਈ ਨਦੀ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,⁶⁵ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰੂਬੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ (2 ਸਮੁਏਲ 6:2)। ਫਲਦਾਈ ਬਿਰਛ⁶⁶ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਉੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਦ ਬੇਬੀਲੋਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਬਚੇ ਬੰਦੀ ਵਾਪਿਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ। ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕਰਾਰ ਅਤੇ ਅਰਾਧਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਭਜਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ “ਗੁਲਾਮ” ਹਨ; ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਗੈਰਯਹੂਦੀ ਰਾਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਨਹਮਯਾਹ 9:36, 37)। ਆਪਣੀ ਇਸ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਉੱਤਰ ਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੇਬਾ, ਪਾਪ ਦੇ ਇਕਰਾਰ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਵੇਖਾਂਗੇ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ, ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਜਦ ਬੈਤਲਹਮ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਤਦ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਦਾਊਦ ਦੇ ਅੰਸ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਵੇਗਾ, ਯਹੂਦਿਯਾ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਟ ਹੇਰੋਦੇਸ

ਨੂੰ ਹਟਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਰੋਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸਰਾਏਲ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗੰਮ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੈਲੇਸਟਾਈਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿਰਛ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਹੋਵੇਗਾ।⁶⁷ ਅਨੇਕ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਆਸ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿਚਲੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ ਸਨ।

ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, “ਸਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇਬਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਉੱਤੇ ਪਰਤੀਤ ਕਰੋ” (ਮਰਕੁਸ 1:15)। ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਲਈ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਤਾ ਵਾਂਗ (ਮੱਤੀ 3:1-12; ਮਰਕੁਸ 1:1-5; ਲੂਕਾ 3:2-9; 7:29, 30) ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਆਤਮਕ ਜਨਮ ਦੀ ਅਰਥਾਤ ਤੇਬਾ ਕਰਕੇ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਨਿਕੁਦੇਮੁਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜੇਕਰ ਜਲ ਅਰ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਨਾ ਜੰਮੇ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੜ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦਾ” (ਯੂਹੰਨਾ 3:5)।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਦਾਅਵੇ ਉਹ ਸਨ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਬ ਵੇਲੇ (“ਤੰਬੂਆਂ ਦਾ ਪਰਬ”; KJV), ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿੱਚ ਸਤੰਬਰ ਜਾਂ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਰਸਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਂਜਾਜਕ ਇੱਕ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਸਿਲੋਆਮ ਦੇ ਤਲਾਓ ਤੱਕ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਕੁਝ ਜਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਿਆਂ ਜਲਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕ “ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸੋਤਿਆਂ ਤੋਂ” ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਭਰਨ (ਯਸਾਯਾਹ 12:3) ਅਤੇ “[ਪਰਮੇਸੁਰ] ਦੇ ਬਿਲਾਸਾਂ ਦੀ ਨਦੀ ਤੋਂ” ਪਾਣੀ ਪੀਣ (ਜ਼ਬੂਰ 36:8) ਬਾਰੇ ਭਜਨ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ “ਜੀਉਣ ਦਾ ਚਸਮਾ” (ਜ਼ਬੂਰ 36:9) ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜਦ ਲੋਕ ਮੀਂਹ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵੇਲੇ ਕਣਕ ਬੀਜਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਦ ਉਹ ਮਿਸਰੀ ਹਾਲੇਲ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਜ਼ੂਰਾਂ ਦੀ ਪੇਥੀ 113-118), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਸ ਮਾਰੂਥਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ “ਚਟਾਨ ਨੂੰ . . . ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਸਮਾ” ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 114:8)। ਉਹ ਐਸਕੇਟੋਲੋਜਿਕਲ (ਅੰਤ) ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜਲ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਹਿਜਕੀਏਲ 47:1-9; ਜ਼ਕਰਯਾਹ 13:1; 14:8, 16, 17) ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, “ਹੇ ਯਹੋਵਾਹ, ਬਿਨਤੀ ਹੈ, ਬਚਾ ਲੈ, ਹੇ ਯਹੋਵਾਹ ਬਿਨਤੀ ਹੈ, ਨਿਹਾਲ ਕਰ” (ਜ਼ਬੂਰ 118:25)। ਇਸ ਰਸਮ ਦੇ ਲਗਭਗ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਸੱਤ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਮਹਾਂਜਾਜਕ ਉਸ ਜਲ ਨੂੰ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲੱਦ ਦਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।⁶⁸ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘੜੀ ਯਿਸੂ ਨੇ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਆਖੀ:

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਜਿਹੜਾ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦਿਨ ਸੀ ਯਿਸੂ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉੱਚੀ ਬੋਲਿਆ ਭਈ ਜੇ ਕੋਈ ਤਿਹਾਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਵੇ ਅਤੇ ਪੀਵੇ! ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ

ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਉਹ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਗਣਗੀਆਂ! ਪਰ ਉਹ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਿਖੇ ਆਖੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਤਮਾ ਅਜੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਤੇਜ ਅਜੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ (ਯੂਹੰਨਾ 7:37-39)।

ਇਹ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਲੋਕ ਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ” ਘੱਲੇ, “ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਘੱਲੇ” ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਬਚਾਵੇ।” ਯਿਸੂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ, ਅਸੀਸਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਉਹ ਆਪ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਹੀ “ਜੀਉਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੋਤਾ” (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 2:13) ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਤਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਤਮਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਸਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਇਹ ਅਲੈਕਿਕ ਗੁਣ ਹਨ। ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ (ਭਰੋਸਾ) ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਦੀਪਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 3:36; 5:39, 40; 11:25-27; 14:6; 17:3)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨਦਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਸੱਚਾਈਆਂ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ, ਉਸ ਦਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਜਾ ਬਿਰਾਜਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਇੰਜੀਲ (ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ) ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਐਨਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਆਤਮਕ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਲੀਸਿਯਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਸੀਹ ਦੀ ਆਤਮਕ ਦੇਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਬਾ ਕਰਕੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਲੀਸਿਯਾ ਵਿੱਚ ਜੁੜਨ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਭਰਪੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:16-42)।

ਜਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਹੂਦੀ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਵੀਂ ਜਨਮੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਦ ਮਸੀਹਤ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸਤਾਉ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 4:1-8:3)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ, ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੀ ਖ੍ਰੀਸਤ (ਮਸੀਹ) ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਸਕ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਭਨਾਂ ਅਰੰਭਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਹਰੇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵਚਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8:4)। ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਰੋਮੀ ਸਤਾਉ ਦਾ ਅਰੰਭ 64 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਦ ਰੋਮ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜ ਗਿਆ ਸੀ (ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਨੀਰੋ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਸੀ); ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸਤਾਉ ਨੇ ਬੜਾ ਭਿਆਣਕ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਲੀਸਿਯਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸਮਰਾਟ ਅੱਗੇ ਧੂਪ ਧੁਖਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਵਤਾ ਵਜੋਂ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੈਂਥੀ ਵਿੱਚ ਨਦੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦਾ ਟ੍ਰਿਸ਼। ਬਜ਼ੁਰਗ ਯੂਹੰਨਾ, ਜੋ

ਸ਼ਾਇਦ ਇਕੱਲਾ ਜੀਉਂਦਾ ਬਚਿਆ ਰਸੂਲ ਸੀ, ਪਾਤਮੁਸ ਟਾਪੂ ਉੱਤੇ ਕੈਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋਲੋਂ ਦਰਸ਼ਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸ਼ਣ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਆਖਰੀ ਪੁਸਤਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਸੀਸ ਬੋਲੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ “ਇਸ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ” (ਪਰਕਾਸ਼ 1:3)।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਵੇਖੀ। ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਬੇਬੀਲੋਨ ਦੀ ਫੌਜ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ, ਯਹੂਦਾਹ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਦਾਊਦ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਮ (ਨਵਾਂ ਬੇਬੀਲੋਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ) ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ (ਪਰਕਾਸ਼ 17:5, 6), ਕਲੀਸਿਯਾ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦਾਊਦ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਰਾਜਾ, ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ, ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ (ਪਰਕਾਸ਼ 12:5, 17)।

ਅੱਤ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਧਰਤੀ ਉਤਲੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਜੇ ਹੋਏ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਜਗਾਈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਯਹੂਸਲਮ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਦੀ ਪੂਰੇ ਪਰਤਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦ ਇਹ ਦੇਵੇਂ ਹੀ 70 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੈਲੇਸਟਾਈਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਦਾਊਦ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੁੱਦਲੇ ਸੁਫਨੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣਗੇ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਸਦੀਪਕ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਸੁਖਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਦੀਪਕ ਸਿੰਘਾਸਣ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਦਾਕਾਲ ਲਈ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾਈ ਰੱਖਣੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੋਲਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੇਸ ਹੁਣ ਧਰਤੀ ਉਤਲਾ ਕੋਈ ਅਸਥਾਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਯਹੂਸਲਮ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:10, 16; 1 ਪਤਰਸ 1:3-5; 2 ਪਤਰਸ 3:9-13) ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਭੌਤਿਕ ਸੁਰਗ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਲੁਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ (ਪਰਕਾਸ਼ 21)। ਵਫਾਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਸਦੀਪਕ ਅਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਪਰਾਦੀਸ ਦੀ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, “ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੱਕ” ਦੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਜੇਤੂ ਹੋਵੇਗਾ; ਉਸ ਉੱਤੇ “ਬਾਰਾਂ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਫਲ”

ਲੱਗਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਤੇ “ਕੋਮਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਲਈ” ਹੋਣਗੇ (ਪਰਕਾਸ਼ 2:7; 22:2, 14)। “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੀ ਇੱਕ ਨਦੀ . . . ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਵਿੱਚੋਂ” ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਬਣ ਕੇ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ (ਪਰਕਾਸ਼ 22:1)। “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ” ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਦੁਲਹਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਪਰਕਾਸ਼ 22:17)।

ਹੁਣ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰਾਪ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਲੇਲੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ . . . ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੇ ਸਗੋਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕੁਝ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹ ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗੇ ਰਾਜ ਕਰਨਗੇ (ਪਰਕਾਸ਼ 22:3-5)।

ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਉਸ ਸਦੀਪਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰਹੱਸਮਈ ਅਸੀਸਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹ ਵਿੱਚ “ਮਰਨ ਤੋੜੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ” ਰਹਿਣਗੇ (ਪਰਕਾਸ਼ 2:10)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਵਿਕਟਰ ਪਿ. ਹੈਮਿਲਟਨ, *ਦਿ ਬੁਕ ਆਫ ਜੇਨੇਸਿਸ: ਅਧਿਆਇ 1-17*, ਦਿ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟੀ ਆਨ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਅਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1990), 142. ²ਚੋਰਡਨ ਜੇ. ਵੇਨਰੈਮ, *ਜੇਨੇਸਿਸ 1-15*, ਵਰਡ ਬਿਬਲਿਕਲ ਕਮੈਂਟੀ, ਜਿਲਦ 1 (ਵੇਕੋ, ਟੈਕਸਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1987), 35. ³ਵਿਕਟਰ ਪਿ. ਹੈਮਿਲਟਨ, “17:17,” *TWOT*, 2:902-3 ਵਿੱਚ। “ਬੋਸ ਈ. ਮੈਕੋਮਿਸਕੀ, “17:17,” *TWOT*, 2:786 ਵਿੱਚ। ⁴ਜੇਨ ਟੀ. ਵਿਲੀਸ, *ਜੇਨੇਸਿਸ*, ਦਿ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟੀ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1979), 98. ⁵ਵੇਨਰੈਮ, 57. ⁶ਲੁਡਵਿਗ ਕੋਹਲਰ ਐਂਡ ਵਾਲਟਰ ਬੋਮਗਾਰਟਨਰ, *ਦਿ ਹਿਬੂ ਐਂਡ ਅਰੈਮਿਕ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਧਿਆਇ ਸੰਸਕਰਨ, ਅਨੁਵਾਦਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਐਮ. ਈ.ਜੇ. ਰਿਚਰਡਸਨ (ਬੋਸਟਨ: ਬ੍ਰਿਲ, 2001), 1:399-401 ਵਿੱਚ *ਯੋਮ* ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਸ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਨੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ⁷ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵਧੇਰੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਜੋ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ (1:16, 18)। ਪਰ ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਲੰਮਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ⁸ਡੇਰੇਕ ਕਿਡਨਰ, *ਜੇਨੇਸਿਸ: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟੀ*, ਦਿ ਟਿਨਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟੀਜ਼ (ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੂਪ, ਇਲਿਨੋਏ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1967), 59. ⁹ਇਹ ਕਥਨ NASB ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

¹¹ਚੇਨਲਡ ਬੀ. ਐਲਨ, “17:17,” *TWOT*, 2:700 ਵਿੱਚ। ¹²ਰੋਬਰਟ ਐਲ. ਐਲਡਨ, “17:17,” *TWOT*, 1:17 ਵਿੱਚ। ¹³ਉਪਰੋਕਤ। ¹⁴ਬੀ. ਓਟਜ਼ਨ, “17:17,” *ਬਿਬਲੀਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦਕ ਡੇਵਿਡ ਈ. ਗ੍ਰੀਨ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ. ਜੋਹਾਨ ਬੋਟਰਵੇਕ ਅਤੇ ਹੈਲਮਰ ਰਿੰਗੋਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਅਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1990), 6:259, 262 ਵਿੱਚ। ¹⁵ਕਿਡਨਰ, 60. ¹⁶ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਤਮਾ ਬਾਰੇ ਕਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰਣ ਸੱਚਾਈ ਸਿਰਫ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਦਰਭ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਮੱਤੀ 10:28; ਲੂਕਾ 16:19-31; 20:37, 38; 23:43; ਯੂਹੰਨਾ 11:25, 26; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:30, 31; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:16-5:8; ਫ਼ਿਲਿਪੀਆਂ 1:21-23; 1 ਪਤਰਸ 1:3; ਪਰਕਾਸ਼ 6:9-11. ¹⁷ਜੇਮਸ ਈ. ਸਮਿਥ, “17:17,” *TWOT*, 1:168-69 ਵਿੱਚ। ¹⁸ਹਾਵਰਡ ਐਨ. ਵਾਲਸ, “ਈਡਨ, ਗਾਰਡਨ ਆਫ,” *ਦਿ ਐਕਰ ਬਾਈਬਲ*, ਸੰਪਾਦਕ ਡੇਵਿਡ ਨੋਏਲ ਫ੍ਰੀਡਮੈਨ (ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 1992), 2:281

ਵਿੱਚ। ¹⁹ਕਾਰਲ ਸੁਲਟਜ਼, "177," *TWOT*, 2:646 ਵਿੱਚ। ²⁰ਈ. ਏ. ਸਪਾਈਸਰ, *ਜੇਨੇਸਿਸ*, ਦਿ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 1 (ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ, ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਡਬਲਡੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1964), 26.

²¹ਰੈਮਿਲਟਨ, *ਦਿ ਬੁਕ ਆਫ ਜੇਨੇਸਿਸ: ਚੈਪਟਰਸ 1-17*, 163-64. ²²ਵਿਲੀਸ, 106. ²³ਉਪਰੋਕਤ, 107. ²⁴ਬੂਸ ਵੇਟਰ, *ਆਨ ਜੇਨੇਸਿਸ: ਏ ਨਿਊ ਰੀਡਿੰਗ* (ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ, ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਡਬਲਡੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1977), 73. ²⁵ਵਿਲੀਅਮ ਵਾਈਟ, "ਘੜਾ," *TWOT*, 2:825 ਵਿੱਚ। ²⁶ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ *ਰੋਸਿਮ* ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਭਾਲਣ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਚਾਰ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਹਾਉ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਡੋਲੋਲਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ²⁷ਇਹ "ਅਰਾਰਾਤ ਪਹਾੜ" ਦਾ ਉਹੀ ਆਮ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨੂਹ ਦੀ ਕਿਸਤੀ ਟਿਕੀ ਸੀ (8:4)। ²⁸ਜੌਨ ਐਚ. ਵਾਲਟਨ, ਵਿਕਟਰ ਐਚ. ਮੈਥਿਊਸ, ਐਂਡ ਮਾਰਕ ਡਬਲਿਊ. ਚਵੈਲਿਸ, *ਦਿ ਆਈ ਵੀ ਪੀ ਬਾਈਬਲ ਬੈਕਗ੍ਰਾਊਂਡ ਕਮੈਂਟੀ: ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੂਪ, ਇਲਿਨੋਏ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2000), 31; ਵੇਥੇ ਜੇਮਸ ਏ. ਸਾਵਰ, "ਦਿ ਰਿਵਰ ਰੰਸ ਡ੍ਰਾਈ," *ਬਿਬਲਿਕਲ ਆਰਕੈਓਲੋਜੀ ਰਿਵਿਊ* 22, ਨੰ 4 (ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ 1996): 52-57, 64. ²⁹KJV 2:13 ਵਿੱਚ *ਰੂਸ* ਨੂੰ "ਇਥਿਓਪੀਆ" ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ³⁰ਸਪਾਈਸਰ, 66, 72.

³¹ਰੈਮਿਲਟਨ, *ਦਿ ਬੁਕ ਆਫ ਜੇਨੇਸਿਸ: ਚੈਪਟਰਸ 1-17*, 170. ³²ਦਿ ਕ੍ਰਿਏਸ਼ਨ ਏਪਿਕ 6.8, 34-37. ³³ਜੌਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੇ, "177," *TWOT*, 2:939 ਵਿੱਚ। ³⁴ਲਿਓਨਾਰਡ ਜੇ. ਕੋਪਸ, "177," *TWOT*, 2:562 ਵਿੱਚ। ³⁵ਸਪਾਈਸਰ, 17. ³⁶ਰੇਨਲਡ ਯੰਗਬਲਡ, ਨੇਟਸ ਆਨ ਰੈਵਲੇਸ਼ਨ, *ਦਿ NIV ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ*, ਸੰਪਾਦਕ ਕੇਨੇਥ ਬਾਰਕਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੌਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1985), 9 ਵਿੱਚ। ³⁷ਜੌਨ ਡੌਨ, "ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ XVII," *ਦਿ ਕੰਪਲੀਟ ਪੇਪੇਰੀ ਐਂਡ ਸਿਲੈਕਟਡ ਪ੍ਰੈਸ ਆਫ ਜੌਨ ਡੌਨ ਐਂਡ ਦਿ ਕੰਪਲੀਟ ਪੇਪੇਰੀ ਆਫ ਵਿਲਿਅਮ ਬਲੇਕ*, ਸੰਪਾਦਕ ਰੋਬਰਟ ਸਿਲੀਮੈਨ ਹਿਲਯਰ, ਜੌਨ ਹੇਵਰਟ, ਐਂਡ ਜੈਫਰੀ ਲੈਂਗਡਨ ਕੇਨੇਸ (ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਮੈਡਰਨ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ, ਰੈਂਡਮ ਹਾਊਸ, 1941), 332 ਵਿੱਚ। ³⁸ਜੂ. ਬਰਜਮਨ, "177," *ਬਿਬਲੀਕਲ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦਕ ਮਾਰਕ ਈ. ਬਿਡਲ, ਸੰਪਾਦਕ ਅਰਨਸਟ ਜੇਨੀ ਐਂਡ ਕਲੇਸ ਵੈਸਟਰਮਨ (ਪੀਬੋਡੀ, ਮਾਸੇਚਿਊਸੇਟਸ: ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1997), 2:872 ਵਿੱਚ। ³⁹ਇਸ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੰਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆ "ਸਹਾਇਕ" (177, *ਆਜ਼ਾਰ*) ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ⁴⁰ਲਿਓਨਾਰਡ ਜੇ. ਕੋਪਸ, "177," *TWOT*, 2:550 ਵਿੱਚ।

⁴¹ਵੇਨਰੈਮ, 68. ⁴²ਉਪਰੋਕਤ। ⁴³ਕਿਡਨਰ, 65. ⁴⁴ਵਿਲੀਅਮ ਵਾਈਟ, "177," *TWOT*, 2:833-34 ਵਿੱਚ। ⁴⁵ਜੌਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੇ, "177," *TWOT*, 2:768 ਵਿੱਚ। ⁴⁶ਕੇਨੇਥ ਏ. ਮੈਥਿਊਸ, *ਜੇਨੇਸਿਸ 1-11:26*, ਦਿ ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਮੈਂਟੀ, ਜਿਲਦ 1A (ਨੈਸਵਿਲ: ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਐਂਡ ਹੋਲਮਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1996), 216-17. ⁴⁷ਸੀਗਫ੍ਰੀਡ ਵੈਗਨਰ, "177," *ਬਿਬਲੀਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦਕ ਜੌਨ ਟੀ. ਵਿਲੀਸ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ. ਜੌਹਾਂਸ ਬੋਟਰਵੇਕ ਅਤੇ ਹੈਲਮਰ ਰਿੰਗ੍ਰੇਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਅਰਡਮੰਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1975), 2:166-68, 173 ਵਿੱਚ। ⁴⁸ਰੈਮਿਲਟਨ, *ਦਿ ਬੁਕ ਆਫ ਜੇਨੇਸਿਸ: ਚੈਪਟਰਸ 1-17*, 179. ⁴⁹ਇਹ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਲੀ ਹੈ। 2:19, 20 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਪ੍ਰਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖੇ, ਪਰ ਇਹ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀ ਨਾਮ ਰੱਖੇ। ⁵⁰ਐਨ. ਪੀ. ਬ੍ਰੈਟਸਿਓਟਿਸ, "ਘੜਾ," *ਬਿਬਲੀਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦਕ ਜੌਨ ਟੀ. ਵਿਲੀਸ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ. ਜੌਹਾਂਸ ਬੋਟਰਵੇਕ ਅਤੇ ਹੈਲਮਰ ਰਿੰਗ੍ਰੇਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਅਰਡਮੰਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1974), 1:223-26.

⁵¹ਰੈਮਿਲਟਨ, *ਦਿ ਬੁਕ ਆਫ ਜੇਨੇਸਿਸ: ਚੈਪਟਰਸ 1-17*, 180. ⁵²ਵੇਨਰੈਮ, 70-71. ⁵³ਜੌਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੇ, *ਜੇਨੇਸਿਸ*, ਦਿ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲਿਕਲ ਕਮੈਂਟੀ (ਪੀਬੋਡੀ, ਮਾਸੇਚਿਊਸੇਟਸ: ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2000), 63. ⁵⁴ਹਾਲਾਂਕਿ "ਨੇਮ" (177, *ਬੋਰਿਥ*) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਤਪਤ 2:22-24 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ *ਬੋਰਿਥ* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਨੇਮ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 2:17; ਮਲਾਕੀ 2:14)। ਵਿਆਹ ਦੇ ਨੇਮ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਰਮੇਸੁਰ (ਪਤੀ) ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ (ਦੁਲਹਨ) ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵੇਲੇ "ਵਿਆਹਿਆ" ਸੀ (ਯਿਰਮਿਆਹ 31:32; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 16:8)। ⁵⁵ਹਾਰਟਲੇ, *ਜੇਨੇਸਿਸ*, 64. ⁵⁶ਹੋਰਸਟ ਸੀਬੇਸ, "ਘੜਾ," *ਬਿਬਲੀਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, 2:52 ਵਿੱਚ। ⁵⁷ਉਪਰੋਕਤ, 2:52-60. ⁵⁸ਬੂਸ ਏ. ਵਾਲਥੇ, *ਜੇਨੇਸਿਸ: ਏ ਕਮੈਂਟੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੌਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2001), 90. ⁵⁹ਲੇਵੀਆਂ 18:6-17 ਵਿੱਚ NASB ਨੇ

ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਨੰਗੇਜ ਨੂੰ ਉਘਾੜਣਾ" ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਨੇਕ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਅਖਾਣ ਦਾ ਅਰਥ "ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ" ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (NIV; NLT; NCV; TEV; CEV; NJB; NEB; REB)। ⁶⁰ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:13-15 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਹੋਰ ਕਈ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਰਾਧਨਾ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਕੂਚ 3:12; 4:23; 7:16; 10:26)।

⁶¹ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ "ਸਾਂਤੀ" ਹੈ (ਡੇਵਿਡ ਐੱਫ. ਪੇਯਨ, "ਸੇਲੇਮੇਨ," *ਦਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਨ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੈਦਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੇਮਾਇਲੀ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਅਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1988], 4:566) ਵਿੱਚ। ⁶²ਉਪਰਕੋਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਅੱਯਾਸ, ਅਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਦੇਸ਼ਕ 12:13, 14 ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਰਹਬੁਆਮ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਭੈੜੀ ਮਿਸਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ। ⁶³ਏ. ਲਿਓ ਓਪੇਨਹੇਮ, ਅਨੁਵਾਦਕ, "ਦਿ ਐਨਲਸ ਆਫ ਸੇਨਖਾਰਿਬ," *ਈਨਸਿਅੰਟ ਨਿਅਰ ਈਸਟ ਟੈਕਸਟਸ ਰਿਲੇਟਿੰਗ ਟੂ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਨ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੇਮਸ ਬੀ. ਪਿਚਰਡ (ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨਿਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1969), 288 ਵਿੱਚ। ਇਸ ਦਾ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ 2 ਰਾਜਿਆਂ 18; 19 ਅਤੇ ਯਸਾਯਾਹ 36; 37 ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ⁶⁴ਯੋਏਲ 3:18 ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: "ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਭਵਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚਸਮਾ ਨਿੱਕਲੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟੀਮ ਦੀ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸਿੰਜੇਗਾ।" ⁶⁵ਯੋਏਲ 3:18 ਅਤੇ ਜਕਰਯਾਹ 14:8 ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਮੁੱਢਲਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ: ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਜੜ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੂਸਲਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਅਸੀਸ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਭਵਨ (ਜਾਂ ਨਗਰ) ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦਾ ਇੱਕ ਚਸਮਾ ਨਿੱਕਲੇਗਾ ਅਤੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ਫਲਦਾਈ ਕਰੇਗਾ। ⁶⁶ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕੋ "ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ" ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਬਿਰਛ ਮੂਲ ਬਿਰਛ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਇਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਆਣਦੇ ਹਨ। ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਕਾਲ ਨੂੰ ਵਧਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਆਤਮਕ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਦੇਵੇਗਾ। ⁶⁷ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਦਮ ਨਾਮ ਨਾਲ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ *ਦਿ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਆਫ ਦਿ ਟਵੈਲਵ ਪੈਂਟਿਅਾਰਕਸ* ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਭਾਗ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ "ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਗਿਆਨ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਇਵੇਂ ਉੜੇਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਹੈ" ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਤੇ ਜਾਜਕ "ਸੁਰਗ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ।" ਉਹ "ਉਸ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਹੜੀ ਆਦਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ" ਅਤੇ "ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ" (*ਦਿ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਆਫ ਲਿਵਾਈ* 18.5, 10)। ⁶⁸ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਬੇਬੀਲੋਨ ਦੇ ਤਾਲਮੁਡ *ਸੁੱਕਾਹ* 48 ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨਾਹ *ਸੁੱਕਾਹ* 3.8-4.9 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਬ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਲੇਵੀਆਂ 23:34-43 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਾ ਪਰਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ "ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਪਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸਾਇਆ" ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਸ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ" (ਲੇਵੀਆਂ 23:43)।